

KOMAJ SKLEPČNA SEJA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA V KOPRU

Upravičena kritika - na račun neprisotnih

Občinski zbor in Zbor proizvajalcev Kopra sta se na svoji seji v četrtek, 27. novembra, dalj časa zadržala ob prvi točki dnevnega reda: o delu občinskega ljudskega odbora in njegovih organov. Izčrpno poročilo, ki so ga prejeli odborniki že predhodno, jih je

podrobno seznanilo s sestavom in delom ljudskega odbora ter njegovih komisij in svetov. Poročilo je izpustilo le podatke o delu upravnih organov, stanovanjskih skupnosti, hišnih svetov in svetov potrošnikov, ker bo to na dnevnem redu ene prihodnjih sej. Iz razprave, ki se je razvila okrog teh vprašanj, je zlasti izstopalo negotovanje zaradi nezadostne moralno-politične odgovornosti nekaterih odbornikov, ki se dosledno in neupravičeno ne udeležujejo sej. Statistika kaže, da je udeležba na sejah le 65% in od izostankov je le 10% upravičenih. To ni spodbudna bilanca, toda grajo zanj so poželi žal tisti, ki so bili na seji in ki tega stanja tudi sicer niso povzročili. Dalje je predsednik tovariš Miron Bertok odgovoril na nekatere pripombe glede samih upravnih organov občine: težave so velike in zato tudi nekatere napake objektivne, kajti občina ima svoje prostore v sedmih stavbah, v slabih prostorih, delovna mesta so nezasedena, ker plačni sistem ni stimulativen; razen tega pa ni stanovanj. Občinski uslužbenci ne razpolagajo z zadostnimi tehničnimi pripomočki, ki bi jim olajšali delo in zagotovili večjo ekspeditivnost. V razpravi so zato podprli predlog, naj bi ObLO štipendiral čimveč mladih ljudi, med katerimi bi lahko kadroval. O udeležbi na sejah pa naj bi se pogovorili v Klubu odbornikov, na občinskem odboru SZDL in predvsem na zborih volivcev.

V razpravljanju okrog hiš in

zemlje, ki je last optantov ali splošnega ljudskega premoženja, so odborniki sprejeli sklep, naj bi se ustanovil pri občini poseben svet, ki bi imel nalogo reševati taka vprašanja.

V nadaljnjem dopoladnskem in (Nadaljevanje na 2. strani)

PROBLEMI NAŠEGA KMETIJSTVA V LUČI III. KONFERENCE ZK KOPRSKEGA OKRAJA

Proizvodno sodelovanje

Na konferenci Zveze komunistov koprškega okraja, ki bo 11. in 12. novembra v Portorožu, bodo temeljito obravnavali tudi uspehe, težave in pomanjkljivosti v kmetijstvu. Med drugim bodo podrobno proučili tudi osnovne značilnosti dosedanjih oblik zadrugnega proizvodnega sodelovanja.

Osnovni cilj takšnega sodelovanja med zadrugo in zasebnimi proizvajalci je nedvomno povečanje kmetijske proizvodnje ob vzporednem razvijanju novih družbenih odnosov na vasi. Poročilo za tretjo okrajno partijsko konferenco, ki so degelati že prejeli, ugotavlja, da smo pri tem

Seja predsedstva OO SZDL Koper

Danes, 4. novembra, je v Kopru seja predsedstva Okrajnega odbora SZDL. Na dnevnem redu je razgovor in prva točka dosedanjega poteka volitev v vodstva krajevnih organizacij SZDL in dogovor o prihodnjem plenumu OO SZDL, v posebni točki pa obravnava nekaterih političnih problemov v zvezi z izvajanjem zakona o socialnem zavarovanju.

Izgradnja koprškega tovornega pristanišča bo te dni vidno napredovala. Ko bo naš stari znanec Veli Jože — velikansko dvigalo, ki je v nekaj letih dvignilo iz mokrega groba skoraj vso potopljeno potniško ladjo Rex in ki je pomagalo postaviti že prvih 135 m operativne obale novega koprškega pristanišča — zdaj spet v svojih ogromnih čeljustih nosil velike betonske kvadre iz starega pristanišča z gradbišča Gradisa in jih pokladal v nadaljevanju sedanje obale v novi luki. S tem bo prve dni prihodnjega leta operativna obala koprškega tovornega pristanišča podaljšana na 270 m ali dve ladijski vezi, proti koncu leta pa še za eno, tako da bo konec leta 1961 dograjena prva celotna planirana izgradnja. Rastoče pristanišče in promet v njem vedno bolj glasno govori, da prava bodočnost Kopra temelji prav na dejstvu, da je obmorsko mesto — ne samo prag, ne samo okno, marveč velika vrata v veliki svet

dosegli v koprškem okraju razmeroma zadovoljive uspehe. Predlanskim so na primer zadruge sklenile 9.955 pogodb za sodelovanje na nad 3.000 hektarjih njivskih in travniških površin. To je vsekakor že lep napredek, vendar pa pomeni šele začetek razvijanja tesnejših proizvodnih odnosov kmet-zadruga. Omenili smo, da je namen proizvodnega sodelovanja doseči čimveč proizvodnje. Toda tega nismo še dosegli niti po obsegu zajetih površin v kooperaciji, še manj pa po uporabi vseh sodobnih izsledkov agrotehnike, ki naj omogoči rentabilnost skupnega sodelovanja z znatno večjimi hektarskimi donosi kot doslej.

Kmetijske zadruge koprškega okraja imajo zadnje čase veliko dela in skrb za ustanavljanjem, širjenjem in urejanjem svojih ekonomij. To je vsekakor zelo zahtevna in težka naloga, zlasti če upoštevamo, da vse zadruge nimajo pri tem večjih izkušenj, da jim primanjkuje stroji, da imajo nemajhne težave z investicijami, z delovno silo, strokovnjaki, stanovanji in podobno. Toda kljub velikim skrbem in delu pri urejanju ekonomij, ki jih imajo skoraj vse izmed 30 zadrug, kolikor jih je danes v okraju, ne bi smele zanemarjati svoje druge prav tako pomembne naloge: vsakomur je namreč jasno, da je za povečanje kmetijske proizvodnje izrednega pomena vzpostavljane in krepitev najrazličnejših

proizvodnih odnosov v poljedelstvu, živinoreji, vrtinarstvu in sadjarstvu. To je velikega pomena ne le za zadrugo in kmetovalce, marveč tudi za celotno družbo. Ne smemo namreč pozabiti, da imamo v koprškem okraju skoraj 95 odstotkov vseh obdelovalnih površin v lasti zasebnih proizvajalcev in da so prav na teh površinah neomejene možnosti za povečanje kmetijske proizvodnje.

Priznati je treba, da je pri določnem številu naših zasebnih proizvajalcev še vedno dokaj zakoreninjena težnja pa gospodarjenju po starih ustaljenih oblikah. Marsikje je tudi preveč samozadovoljstva nad doseženimi uspehi v proizvodnji. Ni dolgo tega, ko sem nekemu kmetu pripovedoval o rekordnih donosih pšenice, ki so jih dosegli pridelovalci po naši državi. Ko sem mu povedal, da je neko posestvo v Vojvodini pridelalo nad 107 stotov pšenice na hektar ter da smo v zadnjih letih uspešno povečali povprečne hektarske donose na družbenih posestvih in v kooperaciji v tolikšni meri, da nam danes ni treba več uvažati pšenice, je zmalaj z glavo rekel: »Pri nas pridelamo do 50 metrskih stotov pšenice na hektar in, kakor vem, so to največji donosi v državi. Tisto o 107 kvintalih je najbrž pravilica.« Seveda mi tudi ni hotel verjeti, da nam danes ni treba več uvažati krušnih žit in da smo začeli pšenico celo izvažati. To je nedvomno najboljši dokaz za neopravičeno zavarovanost v stare, že zdavnaj preživele oblike obdelovanja zemlje.

Marsikdo pa pri tej ugotovitvi poroča: »Dobro, toda zemlja je vendar moja in na njej lahko gospodarim, kakor je meni prav. Kaj mi je treba vseh zakonov o racionalnem izkoriščanju zemljišč, odlokov o agrotehničnem minimumu? Celoten razvoj naše socialistične družbe pa kaže, da temu ni tako. Družba, ki daje vsako leto ogromna materialna sredstva, da bi naše kmetijstvo dajalo čimprej dovolj hrane za vse državljane in surovine za našo industrijo, takšno pojmovanje zavrača tudi v korist samega proizvajalca, lastnika zemlje. Spominjam se, da je tovarišica Vida Tomšičeva pred leti na okrajni konferenci SZDL v Portorožu dejala: »Zemlja je splošno ljudska dobrina in za celotno družbeno skupnost tako pomembna, da gospodarjenje na njej ne more biti odvisno od dobre ali slabe volje posameznikov.«

Izredno zanimive in poučne so tudi besede, ki jih je v zvezi s kooperacijo izrekel pred kratkim v Valjevu podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj: »Če kmet misli, da lahko živi brez sodelovanja z zadrugo, naj se zgodi njegova volja. Delovni kmetje pa naj pomislijo na to, da se položaj v naši državi zelo naglo spreminja. Naj jim naša država še tako pomaga — a delovnim kmetom bo pomagala ne glede na to ali so v kooperaciji ali zunaj nje, vendar ne bo mogla nadoknaditi tistega, kar lahko da delovnemu kmetu visokoproduktivno delo s sodobnimi proizvodnimi sredstvi. Zato je seveda pot k izboljšanju življenjskih pogojev delovnega kmeta na vasi predvsem v njegovem sodelovanju z zadrugo in drugimi socialističnimi gospodarstvi, s socialističnim gospodarstvom nasploh, ki mu lahko zagotovi sodobna proizvodna sredstva in sodobno agrotehnično znanje.«

Krivični bi bili, če ogromni večini naših kmetijskih proizvajalcev ne bi izrekli polno priznanje za to, ker so razumeli, da je predvsem v njihovo korist, če se poslužujejo pri razvijanju kmetijstva pomoči skupnosti, v tem primeru naših zadrug. Zato imamo tudi v koprškem okraju vrsto otipljivih dokazov: Montinjan, Hrvačini, Smrje — da omenimo vsaj nekatere kraje, kjer so kmetje skupno z zadrugami uredili nove sadovnjake in vinograde.

Tretja okrajna konferenca Zveze komunistov v Portorožu bo ne le ugotovila dosedanje razvojno pot našega kmetijstva, ampak bo nakazala tudi smer bodočega razvoja, predvsem pa bo nedvomno proučila ekonomske odnose in uvajanje kooperacije, ki doslej niso bili vedno najbolj pravični in utemeljeni.

Angel Bertok

IZ POROČIL IN RAZPRAVE NA SEJI OBLO IZOLA

Za tesnejše sodelovanje z volivci

Zadnji četrtek minulega meseca je bila v Izoli seja odbornikov tamkajšnjega ljudskega odbora. Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava o dosedanjem razvoju komunalnega sistema v njihovi občini, ki je že dosegel lepe rezultate. Odborniki in pa tudi upravni organi občine so namreč svoje delo v kar največji meri usmerjali v krepitev komunalnega sistema, v gospodarski razvoj komunice in v uveljavitev družbenih dejavnosti. Od 1. januarja 1959 pa do 1. julija 1960 je bilo 15 ločenih in 12 skupnih sej obeh občinskih zborov ter 8 posebnih sej občinskega zbora proizvajalcev, na katerih so obrav-

navali pestra gospodarska, zdravstvena, kulturna, socialna, prosvetna, politična in druga vprašanja ter sprejemali številne sklepe, odloke in uredbe ter poročila. Na seje so vabili tudi predstavnike gospodarskih organizacij, da so z njihovim sodelovanjem uspešneje obravnavali važnejše gospodarske in komunalne probleme, pri tem pa v njihovo reševanje pritegnili kar najširši krog državljanov.

Zelo razveseljev podatek o tesnih stikih občinskega ljudskega odbora z neposrednimi proizvajalci je: od 44 odbornikov obeh občinskih zborov je 36 zaposlenih v podjetjih in od 104 članov ob-

činskih svetov 74 dela v gospodarskih organizacijah. To torej pomeni, da imajo delovni kolektivi preko svojih predstavnikov v občinskem ljudskem odboru in njegovih svetih pomembno vlogo.

Potem, ko je bila zaključena razprava o pozitivnih straneh dela ljudskega odbora, je bilo dokaj besedi o tistih pomanjkljivostih, ki trenutno zavirajo hitrejšo rast komunalnega sistema. Še vse premalo odbornikov in članov svetov poročajo občanom o delu in nalogah občine in prisluhnejo mnenju volivcev. Bilo bi tudi prav, če bi se enkrat mesečno zbrali odborniki Zbora proizvajalcev na razprave o delu posameznih gospodarskih organizacij, ki marsikdaj željno pričakujejo njihovih nasvetov, posebno še po trome-sečnih obračunih. Občinski ljudski odborniki bi tudi lahko bolj sodelovali na zborih volivcev, od koder v največji meri črpajo kadre za razne svete in komisije in za organe družbenega upravljanja, ki se v občini še niso tako uveljavili, kot bi se že lahko v sedanjih pogojih.

V Portorožu 11. in 12. novembra OKRAJNA KONFERENCA ZVEZE KOMUNISTOV

V četrtek je bila seja Okrajnega komiteja ZK Koper, na kateri so v glavnem obravnavali naloge v zvezi z ideološkim vzgojnim delom med članstvom Zveze komunistov. Sprejeli so sklep, da bo okrajna konferenca ZK 11. in 12. novembra letos v veliki dvorani hotela Palace v Portorožu.

Mladinci koprškega učiteljskega inštituta so imeli pred nedavnim svojo konferenco, na kateri so ugotovili rezultate svojega dela in splošni napredek, ki ga je njihova organizacija dosegla od začetka šolskega leta. Več o tem na drugem mestu.

Na sliki: delovno predsedstvo konference

Pred okrajno konferenco ZK Konzultativni centri za ideološko vzgojo komunistov

V primerjavi s stanjem pred nekaj leti je ideološka vzgoja članov Zveze komunistov in drugih političnih organizacij močno napredovala posebno v lanskem in letošnjem letu. Temu je predvsem pripomogla dejavnost Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikatov v proučevanju programa Zveze komunistov ter drugega gradiva in smernic VII. kongresa ZKJ. Obvezno proučevanje tega gradiva je vneslo v vrste komunistov določeno prakso in navado, da z več smisla in bolj sistematično delajo za svojo in svoje okolice ideološko vzgojo. V zadnjih dveh letih je razen tega veliko število komunistov uspešno končalo razne tečaje, seminarje in večerne politične šole.

Da bi ideološka vzgoja postala čim bolj kvalitetna in da bi zadovoljila vse stopnje izobraženosti med članstvom, iščejo organizacije ZK najugodnejše oblike vzgojnega dela. Pri tem je najtežavnejše najti primerno obliko, ki bi zadovoljila tudi ideološko bolj razgledane komuniste z visoko politično in ekonomsko izobrazbo.

Med najprimernejše oblike ideološke vzgoje za te člane ZK sodijo vsekakor tako imenovani konzultativni centri. Pobuda zanje je bila dana že na VII. kongresu ZKJ, za njihovo realizacijo in uveljavljanje pa so veliko storili posamezni komiteji, med njimi tudi naš okrajni, pa tudi občinski po koprškem okraju. V teh centrih so proučevali po določenem programu razno politično-ekonomsko gradivo, ki so ga pozneje prenašali na teren člani predavateljskih aktivov okraja in občin, razen njih pa tudi drugi posamezni komunisti, člani komitejev in drugi, ki individualno delajo na svoji ideološki vzgoji.

Čeprav še ni takšnega centra z že docela izdelano fiziognomijo, pa vendarle že lahko v glavnem določimo njegov namen: predvsem naj bi pripravljali predavatelje, zbrane v centru za marksistično vzgojo, pripravljali gradivo in predavanja, programe raznih seminarjev, tečajev in političnih šol, organiziral naj bi razprave o posameznih političnih, ekonomskih in kulturnih vprašanjih iz programa ideološke vzgoje komunistov in članov drugih političnih organizacij. Verjetno pa se bo ta njegova vloga še razširila na obravnavanje tudi drugih, tekočih vprašanj, zlasti zunanjih politike in podobno, kar je pokazala že dosedanja praksa.

Še poseben pomen pa bodo imeli konzultativni centri kot usmerjevalci ideološke vzgoje na posamezna vprašanja in svetovalci ustrezne literature. Prav tako bodo imeli možnost izbire in angažiranja posameznih predavateljev-strokovnjakov, ki bodo na željo obiskovali naselja in delovne kolektive ter tam predavali ali dajali odgovore na postavljena vprašanja, s čimer bomo lahko kvalitetno ideološko vzgojo približali vsemu članstvu ZK in drugih političnih organizacij.

Središče Kozine, kjer je po dograditvi avtoceste Koper-Ljubljana že manj prometa

Po stopinjah naših tržnih inšpektorjev

V devetih mesecih letošnjega leta so tržni inšpektorji koprskih občin osredotočili svoje delo v nadzorovanje izvajanja predpisov in ukrepov v blagovnem prometu, v proučevanje stanja na tržišču in v sestavljanje predlogov za izboljšanje preskrbe državljanov s prehranbenimi predmeti. Pri opravljanju teh nalog pa so odkrili marsikaj zanimivega. Tako na primer: število trgovin v občini je zadovoljivo, v večini primerov pa je njihova oprema pomanjkljiva. Z blagovnim prometom se namreč ukvarja 420 gospodarskih in poslovnih enot (94 v notranji trgovini, 46 v gostinstvu in turizmu, 201 v obrti, 35 v kmetijstvu z odkupnimi postajami, 3 v zunanji trgovini itd.), vendar jih je veliko med njimi,

ki nimajo sredstev za sodobno ureditev prostorov. Zato se vse bolj večja prepad med hitro naraščajočimi potrebami po sodobni trgovini in počasnim izboljšanjem poslovnih prostorov, elastičnejši izbiri blaga ter strokovno bolj izobraženimi prodajalci. In prav zato najdejo tržni inšpektorji vsto škodljivih pojavov v blagovnem prometu, med katere sodijo samovoljno zvišanje cen, neurejenost v skladiščih, ki nudi možnost primanjkljajev in osebne okoriščenja, neurejena dogonska mesta za živino in grobe kršitve izvajanja dogovora o najvišjih odkupnih cenah klavne živine, nedovoljena prodaja vina, ki se je radi poslužujejo njegovi neposredni pridelovalci in prodajalci v gostiščih, prodaja pokvarjenih

živil in končno neupravičeno pomanjkanje raznih vrst blaga.

Tržni inšpektorji so letos že opravili okrog 500 pregledov in tam, kjer niso mogli ob ugotovitvi manjših pomanjkljivosti posredovati z nasveti, so pač morali napraviti zapisnike in izdelati 57 prijav: 20 Okrožnemu javnemu tožilstvu za gospodarske prestopke in kazniva dejanja, 17 okrajnemu in 20 občinskemu sodniku za prekrške. Šlo je le za velike prestopke, kar dokazuje, da je bila skupna vsota denarnih kazni z odvzemom neupravičene premoženjske koristi v devetih mesecih letošnjega leta 1.220.169 dinarjev. Razen tega pa so tržni inšpektorji izrekli tudi 66 mandatih kazni, skupaj 55.700 din.

Na splošno ugotavljajo tržni inšpektorji, da bi jim pri njihovem delu lahko v večji meri kot doslej pomagali potrošniški sveti, kajti številni nezdružljivi pojavi v blagovnem prometu so predvsem posledica nezadostne kontrole neposrednih potrošnikov ter vodstvenega kadra in organov samoupravljanja v podjetjih.

297 milijonov, 487 tisoč dinarjev, ali 57,7 %. Smo torej za 17,3 % izpod plana, vendar za 27 % nad realizacijo lanskega družbenega plana v istem razdobju.

KAKŠNI IN KATERI SO VZROKI, DA V TREH TROMESEČJIH NI BILO DOSEŽENIH NORMALNIH 75 % PLANA?

Vzroki so objektivni. V največjem zastoju je industrijski obrat »IPLAS« v Podgradu, ki je v devetih mesecih dosegel le 39,8 % letnega plana. Ta je bil nekoliko previsoko postavljen, razen tega pa so tekom leta nastopile nepredvidene okolnosti, ki so vplivale na padec plana. Mišlim predvsem na znižanje tržnih cen proizvodov te industrije, kar je pripisati močni konkurenci, zraven tega pa zaradi tehničnih ovir podjetje ni uspelo pravočasno usposobiti za obratovanje novih kapacitet, ki jih je bilo predvideno v planu. V steklarskem obratu »TOS« v Hrpeljah pa je povzročil zastoj v normalnem izvajanju plana remont topilne peči.

KAKO JE V OSTALIH GOSPODARSKIH PANOGAH?

V vseh štirih kmetijskih zadrugah so doslej dosegli 63,5 % letnega plana. Dolgotrajno deževje ovira odkup jesenskih pridelkov. Le kmetijska zadruga Hrpelje-Kozina, ki se v glavnem peča z živinorejo, je presegla plan za 1,6 %. Trgovina, ki vključuje samostojno podjetje »TIMAV« s 23 poslovalnicami ter poslovalnica »ISTRA-BENZ« iz Koprja, »PRE-SKRBE« iz Sežane, »TOBAK« iz Sežane in »ODPAD« iz Ljubljane, je v glavnem dosegla predvideni plan. »TIMAV« ga je celo presegel za 0,4 %. »ISTRA-BENZ« ga ni dosegel zaradi pocenitve pogonskega goriva v inozemstvu, zaradi česar se je zmanjšal konzum pri črpalci v Kozini, »PRESKRBE« pa je utrpela padec prometa, ker nima ustreznih izbire blaga in morda tudi ne dovolj sposobnega kadra. Razmere v gostinstvu so se vidno izboljšale. Podjetje »JADRAN« v Kozini je s svojimi poslovalnicami realiziralo v devetih mesecih 79,2 % letnega plana. Gostišče v koči na Slavniku ne zadovoljuje. V obrtni panogi smo ugotovili 80,3 % realizacijo plana. Vodeče obrtno podjetje »JELKA« je v devetih mesecih preseglo letni plan za 5 %, krojaško podjetje pa ga je v treh tromesečjih realiziralo 78,5 %. Vsa ostala obrtna podjetja so izpod plana. Prav tako ni bil dosežen plan v gradbeništvu, ker so odpadale nekatere planirane gradnje. Gradbeni dela izvajajo na področju občine podjetja, ki imajo sedež izven občine in predstavljajo v družbenem planu zgolj postavko o izvršenem prometu. Obratun doseženega dohodka v gozdarskih panogi in prometu bomo ugotavljali konec leta.

KOLIKO LJUDI JE ZAPOSLENIH V VSEH GOSPODARSKIH PANOGAH V OBČINI?

Gospodarske organizacije družbenega sektorja zaposlujejo trenutno skupaj 796 ljudi, ali za 32 % več kakor lansko leto v istem razdobju. Povečanje zaposlenih gre na račun novo ustanovljenih obrtnih podjetij »KOVINAR« v Hrpeljah in obrat »MEHANOHEMIKE« iz Izole v Materiji.

KAKŠNO REALIZACIJO DRUŽBENEGA PLANA PRIČAKUJETE OB KONCU LETA?

V posledici nenavadnih vremenskih motenj ne moremo biti optimisti glede izpolnitve plana v kmetijski panogi. Vidno pa se popravlja, oziroma boljša stanje v industriji. Prav tako bo morala mala uslužnostna obrt napeti vse sile za izpolnitev plana. Pozitivno pa je dejstvo, da je vrednostni porast proizvodnje v vseh panogah gospodarstva, razen v kmetijskih drugih in gradbeništvu, večji od porasta števila zaposlenih, kar pomeni dvig produktivnosti, oziroma povečanje proizvodnje na enega zaposlenega v primerjavi z letom 1959.

KAJ BO OBSEGAL NOVI PETLETNI PLAN VASE OBČINE?

Na to vprašanje bi danes še ne mogli konkretno odgovoriti. Občina in gospodarske organizacije pripravljajo osnutke bodočega petletnega plana. To je treba storiti premišljeno in z najširšim sodelovanjem Socialistične zveze ter ostalih družbenih organizacij in čim širšim posvetovanjem s prebivalstvom komun. Vsekakor se zavedamo, da nas čakajo velike naloge. Čim bolj jih bomo reševali, tem bolj bomo utrjevali gospodarsko neodvisnost občine. Pri sestavi petletnega plana bomo vsekakor v prvi vrsti stremeli za standardnimi investicijami. Nadaljevali bomo s stanovanjsko izgradnjo, mislimi moramo na prepotrebno gradnjo nove šole, v gostinstvu in turizmu nam prav tako čakajo nujne naloge. Zraven tega bomo do skrajnih možnosti izpopolnjevali v obstoječih gospodarskih organizacijah pogoje za povečanje proizvodnje, izboljševanju kvalitete in dosledno uvajanje sistema plačevanja po učinku dela.

Jaša Zvan

Kobjeglava pri Štanjelu

Zborovanja SZDL v Kobjeglavi so se udeležili skoraj vsi člani Socialistične zveze in razpravljali o spremembi statuta SZDL, o mednarodnem političnem položaju ter o nalogah novoizvoljenega krajevnega odbora SZDL. Ta šteje devet članov in njegov predsednik je tov. Rudi Pipan. P.

IZ POSTOJNE

V zadnjem tednu minulega meseca je bil volilni sestanek članov II. četrti SZDL v Postojni. Na njem so razpravljali o dosedanjem političnem delu ter obravnavali nekatere pomanjkljivosti v preskrbi z živili. Sprejeli so tudi obsežen delovni načrt, izvolili tričlanski odbor in 21 delegatov za občinsko konferenco SZDL ter sklenili, da bo njihovo delo tudi v bodoče vsaj tako plodno, kot je bilo doslej. AZ

Alžirci že šest let v vojni za svobodo

V tork je minilo šest let, odkar se je alžirsko ljudstvo uprlo kolonialistični nadvladi Francije in je z orožjem v roki začelo borbo za politično, gospodarsko in kulturno svobodo. Ob tej priložnosti je predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abbas med drugim dejal, da bodo Alžirci nadaljevali boj za svobodo in neodvisnost, Opozoril je, da si je alžirska vlada močno prizadevala za pravično in mirno rešitev sporov med Francijo in Alžirijo, vendar pa svojega oboroženega boja ne bo opustila, dokler ne bo Alžir svoboden.

SEJA OBLO KOPER

(Nadaljevanje s 1. strani)

popoldanskem zasedanju so člani ljudskega odbora in zbora proizvajalcev poslušali poročilo o delu tržne inšpekcije, potrdilo odloka o območjih krajevnih odborov, o ustanovitvi poravnalnih svetov, nekatere spremembe družbenega plana za leto 1960, razdelili sredstva v višini 5 milijonov dinarjev krajevnim odborom, pri čemer so upoštevali tiste, ki so pokazali največ volje in samoiniciative. Dalje so sprejeli pravila sklada za gradnjo in vzdrževanje kulturnega doma v Kopru ter šolskih poslopj na področju občine. Med šolskimi problemi je treba še omeniti posojilo za koprsko osnovno šolo in za adaptacijo italijanske šole ter posebno vprašanje šolskega okoliša za Movraž.

Novice S TRŽASKEGA

V NEDELJO BODO VOLILI

Kakor po vsej Italiji so tudi na Tržaškem zaključili predvolilna zborovanja, na katerih so predstavniki vseh političnih strank razvili živahno predvolilno dejavnost. Volitve bodo v nedeljo. Na Tržaškem pa morda še vedno pod vtisom nezakonitih zahtev nacionalističnih skupin, ki so pripomogle, da je vladni generalni komisar dr. Palamara prepovedal zborovanje na Trgu Unità, na katerem naj bi slišali tudi slovensko besedo. Ta groba kršitev ustave italijanske demokratične republike pa je vzbudila še večje predvolilno delovanje naprednih sil na Tržaškem, ki pričakujejo, da bodo uspeli dobiti več glasov.

TRŽAČANI SO TUDI PROSLAVILI 70-LETNICO FRANCETA BEVKA

Slovenska kulturno-gospodarska zveza je pretekli teden počastila 70-letnico rojstva primorskega pisatelja Franceta Bevka. Prof. Jože Kosovel je na proslavi govoril o Bevku kot pisatelju, človeku in revolucionarju — borecu za svobodo, nato pa je bil kulturni program s sodelovanjem gošdnega komornega orkestra tržaške Glasbene matice in članov Slovenskega narodnega gledališča. Ob zaključku proslave so slavljencu čestitali predsednik SKGZ dr. Jože Dekleva, zastopniki Akademskoga društva Jadran in Kluba slovenskih umetnikov »Trsta in pionirji«.

SPOMENICA O ŠOLSKEM ZAKONU

Predstavniki 18 političnih in kulturnih slovenskih organizacij, ki zastopajo vsa slovenska narodnostno manjšina v Italiji, ne glede na politična stališča, so poslali predsedniku italijanske vlade Fanfaniju spomenico o predlogih spremembe vladnega

osnutka zakona za slovenske šole. V tej spomenici predlagajo med drugim tudi možnost ustanavljanja slovenskih šol v videmski pokrajini in ne samo na Tržaškem in Goriškem.

K vprašanju ureditve akvarija v Kopru

V zadnji številki »Slovenskega Jadrana« smo govorili o vprašanju ureditve botaničnega vrta v Kopru, danes pa bi se pogovorili še o vprašanju akvarija.

Pisec prve pobude za ustanovitev botaničnega vrta in akvarija v Kopru je predlagal, naj bi v akvarijske namene uporabili bodočo strugo Badaševce. Ne vem pa, kako si je pisec zamislil to stvar? Namen vsakega javnega akvarija (tu mislim akvarij kot ustanovo) je, prav tako kot botaničnega vrta, znanstveniku, šolski mladini in občinstvu pokazati brez težav in kolikor mogoče nazorno vodno favno in floro. V strugi Badaševce bi bilo to prav tako nemogoče, kakor je nemogoče resnično opazovati in spoznavati vodno življenje z morske ali rečne obale. Razen tega se moramo vprašati, kaj naj bi tam gojili? Ta voda bi postajala vedno manj slana, a še vedno preslana za sladkovodno rastlinstvo in živalstvo. Gojiti ne bi mogli torej ne morskih ne sladkovodnih prebivalcev, marveč edino tiste brahični vode.

Študijski in turistični akvarij kot ustanovo je mogoče urediti samo v

umetnih akvarijih s šipami. Takša ustanova bi morala imeti v Kopru tri oddelke: morskega, brahičnega in sladkovodnega. Sladkovodni oddelki bi morali zajeti zlasti vse ribe, ki žive v Rižani, Dragonji in drugod v obalni Istri. Med njimi bi bili posebno pomembni zeti in gambuzije, ki žive v Sloveniji samo pri nas. Brahični bi prav tako mogli zajeti nekaj zanimivih rib in drugih vodnih živali, morski pa seveda morske našega dela Jadrana. Vsi trije deli bi služili obenem v študijske namene, v šolske namene in občinstvu, zlasti tudi turistom iz kontinentalnega zaledja. Kot turistično privlačnost bi moral imeti sladkovodni del tudi eksote.

Pri vprašanju, kdo naj bi tak akvarij ustanovil in ga vzdrževal, je odgovor mogoč le enako kakor glede botaničnega vrta. V prvi vrsti sta tu poklicani Slovenska akademija znanosti in umetnosti in biološka fakulteta ljubljanske univerze. Akvarij bi služil obema za znanstveno proučevanje in študij mediteranske morske in sladkovodne favne in flore. Bil bi zato naša velika znanstveno-študijska pridobitev. Obenem bi pomnil nič manj važno turistično pridobitev za sam Koper in vse naše obmorsko turistično ozemlje. Ogledovati bi si ga hodile skupine osnovnih, srednjih in visokih šol ter prav gotovo tudi skupine izletnikov iz našega kontinentalnega zaledja.

Da bi mogel tak akvarij kot ustanova uspevati tudi gmočno, nam dokazuje mariborski akvarij, ki je prvovrstna atrakcija in privablja na tisoče obiskovalcev, saj ni največji svoje vrste samo v Sloveniji, marveč gotovo tudi v vsej državi. Mariborski akvarij prikazuje večnoma eksote, a uredil si je tudi oddelke za morsko favno in floro, za katero mora privlačiti morsko vodo stotine kilometrov daleč. Koprski bi imel lahko, kot rečeno, tudi brahični oddelke in vse potrebne vode ima doma.

Najtežje rešljivo bi bilo vprašanje nastanitve. Ni verjetno, da bi mogli dobiti primerne prostore za adaptacijo. Zaradi tega bi kazalo zgraditi zanj primerno novo stavbo paviljona, ki bi služila obema za znanstveno proučevanje in študij mediteranske morske in sladkovodne favne in flore. Izdelati bi torej morali načrte in proračun stroškov. K temu bi mogli pritegniti tudi sredstva OLO, Oblo ter družbenih in gospodarskih organizacij, zlasti še gostinskega in turističnega sektorja. Urejanje posameznih delov bi moglo potekati postopoma s suksesiavnim pritokom sredstev.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradski. Izdaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 10 din. — Letna naročnina 500 din, za tujino 1300 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in ključni tiskarna CZP »Primorski tisk«.

OB OBISKU GORIŠKIH POLITIČNIH DELAVCEV NA KOPRSKEM

Koristna izmenjava izkušenj

Na povabilo Okrajnega odbora SZDL Koper so po predhodnem dogovoru prišli na obisk na našo obalo člani predsedstva Okrajnega odbora SZDL Nova Gorica — predsednik Franc Skok, podpredsednik Mile Vižintin in tajnik Joško Martelanc, da bi z vodstvom SZDL okraja Koper razpravljali o delu Socialistične zveze in izmenjali svoje izkušnje v tem pogledu. Med plodnimi razgovori so ugotovili, da imata oba primorska okraja veliko skupne problematike in so primerjali svoje delo ter izmenjali mnogo koristnih izkušenj. Gostje so v spremstvu svojih koprskih tovarišev obiskali tudi tovarno TOMOS v Kopru, v Izoli pa ob-

činski odbor SZDL, kjer so se pri vodstvu prav tako zanimali za metodo dela, delovne izkušnje in dosežene uspehe.

Ob prisrčnem slovesu so se dogovorili, da naj postanejo takšni osebni stiki in izmenjava izkušenj metoda dela obeh okrajnih forumov SZDL, da pa bodo to razširili tudi na občinske odbore SZDL obeh okrajev, ker naj bi tudi ti medsebojno in takšnih stikov prenašali svoje delovne izkušnje, se spoznavali in s tem krepili medsebojne odnose. Dogovorili so se, da bodo v kratkem tovariši iz vodstva okrajnega odbora SZDL v Kopru vrnili obisk Novogoričanom.

TUDI V PTT SLUŽBI UVAJAJO STIMULATIVNEJŠE NAGRAJEVANJE

Novi odnosi zahtevajo decentralizacijo

Nikakor ne moremo reči, da si tudi na železnici in v PTT podjetjih niso prizadevali vključiti in upravljanje neposredne proizvodnje, čeprav je zaradi sedanje bolj ali manj centralizirane (v federaciji ali republikah) organizacije s slabim sistemom dotacij in sploh neekonomskih odnosov bila močno okrnjena osnovna težnja — uvedba poslovanja prometa na gospodarskih načelih v pogojih delavskega samoupravljanja v gospodarstvu — komunke kot njen sestavni del. In v takih pogojih, ko je v generalnih direktorijah in ostalih najvišjih forumih še močno prevladovala težnja za administrativnim-centralističnim načinom vodenja in upravljanja prometa, so bili sprejeti lani in letos prvi tarifni pravilniki za nagrajevanje po učinku tudi na železnici in v PTT. Ker pa novi zakonski osnutki predvidevajo popolno izenačenje prometa z ostalim gospodarstvom, bodo dejansko danes vsi pogoji za uvedbo upravljanja neposrednih proizvajalcev šele po njih sprejetju.

V PTT NA KOPRSKEM
SO S PRVIMI USPEHI
ZADOVOLJNI

V Sloveniji so podjetja za PTT promet sprejela pravilnik za nagrajevanje po delu že julija preteklo leto. Kljub temu, da je šlo za povsem neraziskano področje takega nagrajevanja, so tudi na upravi PTT Koper odločno uveljavili najprej določilo skupnega pravilnika, v katerega so zajeli za razdelitev po učinku le 50 % sredstev nad tarifno postavko. Že po prvih šestih mesecih se je pokazalo, da je tudi v PTT možno nagrajevanje po delu, sindikalne organizacije

in celotni kolektivi pa so zahtevali, da se ta sistem razširi ter zajame v nagrajevanje po učinku vsa sredstva nad tarifno postavko. Prevladala je tudi težnja, da bi osnovne enote (okrajne pošte, TTT sekcije itd.) urejale delitev vseh teh sredstev na posameznike s svojimi lastnimi pravilniki. Le-te so sprejele pošte z novim letom.

Rezultati seveda niso izostali. Ob tem, da se je občutno povečal promet in izboljšala kvaliteta uslug, so zabeležili tudi znižanje števila zaposlenih za okrog 300 v Sloveniji. Matična pošta v Kopru je na primer s svojimi enotami povečala število uslug za 8 %, uprava pa že dobiva pobude s terena, da bi to ali ono mesto ukinili, ker se je pokazalo premalo produktivno.

CILJ: KOMPLEKSNO
NAGRAJEVANJE

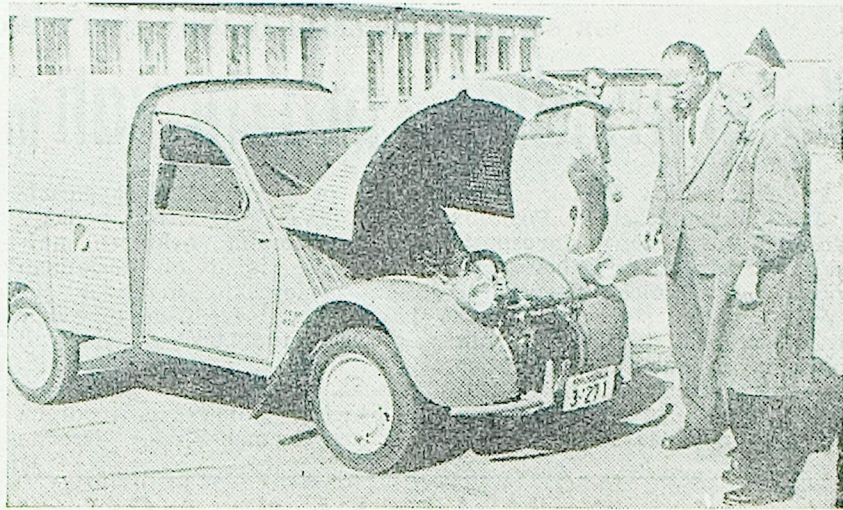
Poznamo smo se tudi, če predvidevajo kakšne spremembe ali dopolnitve pri nagrajevanju po učinku. Predsednik komisije za nagrajevanje pri okrajni pošti v Kopru BRUNO TROBEC je pojasnil to vprašanje takole:

— V skladu s splošnimi smernicami bomo tudi pri nas poskušali uvesti kompleksno nagrajevanje po učinku. Celotna sredstva za osebne dohodke bomo delili po učinku in nič več po tarifnih postavkah. To bomo dosegli z uvedbo TARIFE DEL, kjer bomo za vsako operacijo določili vrednost in čas, ki je potreben za izvršitev posamezne delovne operacije. To tudi v glavnem že imamo. Težja naloga pa nas čaka pri določanju objektivnih meril za ugotavljanje delovnega

učinka na upravi. Upam, da bomo tudi to uredili prihodnje leto. Tudi materialnih stroškov pri ugotavljanju delovnega učinka doslej nismo upoštevali, kar bomo dosegli tako, da bomo najprej po normativih določili višino poslovnih stroškov za posamezno pošto, po obračunski dobi pa bomo upoštevali nedoseganje oziroma presegevanje normiranih stroškov pri finančnih sredstvih, ki bodo pripadala posamezni pošti.

Tovariš Trobec je nadalje dejal, da so doslej delali tromesečne obračune, vendar menijo, da se bo bolje obneslo mesečno obračunavanje, ker bo tak način nagrajevanja, ko bodo delavci dobivali te viške sproti, še bolj spodbuden. Zal pri mesečnem ugotavljanju dohodka podjetja imajo težave zaradi zelo kompliciranih predpisov. Spet eden izmed številnih togih birokratsko-administrativnih ukrepov, ki jih bodo morali odpraviti.

BORO BOROVIC

V koprski tovarni motornih vozil TOMOS bodo razen malega potniškega avtomobila Citroën izdelovali tudi njegovo inačico — dostavni voz, kakršnega si ogledujejo avtomobilski strokovnjaki na gornji sliki, ki jo je naš sodelavec posnel te dni v tovarni

V Brkinih imajo farmo plemenskih svinj

Kmetijska zadruga v Pregarjih se je že v letu 1959 pričela ukvarjati z načrti za sistematično vzrejo plemenskih svinj in bekonov. Potem, ko so temeljito proučili vse pogoje za rentabilnost svinjereje in se podrobneje seznanili s sodobnim načinom reje izbranih svinjskih pasem na nekaterih državnih posestvih ter kmetijskih zadrugah v ostalih delih Slovenije, so v letošnjem letu svojo zamisel uresničili. Zadržni hlev, ki je bil od vsega začetka namenjen za svinjerejo, so adaptirali. Meseca maja je zadruga kupila pri KZ v Sentvidu pri Stični prve štiri plemenske svinje in dva merjasca nemške oplemenjene pasme in rodovniško evidentirane. Kmalu za tem so nabavili še 6 enakih domačih plemenskih svinj ter 117 pujskov za vzrejo. Meseca septembra pa so pomnožili svoj prašičji fond še s štirimi plemenskimi svinjami in enim merjascem švedske landrace-pasme ter eno holandsko plemensko svinjo z merjascem. Od bekonov bodo odbrali 40 do 50 najboljših svinj za nadaljnje razmnoževanje, ostalo pa je namenjeno za prodajo. Že v mesecu marcu 1961 predvidevajo prirejo 400 do 500 mladičev, ki jih bodo oddali v pogodbeno pitanje kmetijski zadrugi v Sežani, ostali prirastek pa je namenjen za oddajo domačim kmetovalcem v kooperativno vzrejo, za kar se kmetje že zdaj živo zanimajo. Zadruga računa, da bo imela v prihodnjem letu okoli 900 pujskov prirastka ter 300 do 400 bekonov.

Doslej so pitali plemenske svinje v glavnem z umetnimi krmili, ki pa so predraga. Zato so sklenili, da bodo odslej krmili te živali samo s polovično primesjo umetnih krmil domači hrani, ki jo pridelata zadruga na lastni ekono-

mi. Na ta način bo zagotovljena rentabilnost vzreje plemenskih svinj. Sedanja kapaciteta svinjskega hleva lahko sprejme le 180 svinj. Zadruga bo adaptirala še enega od svojih hlevov za vzdrževanje svinj.

Esperantski zbor

V nedeljo, 23. oktobra, so se v Kopru zbrali mladi esperantisti Kopa in njihovega zborovanja so se udeležili tudi esperantisti iz Trsta ter predsednik slovenske mladinske esperantske zveze Slobodan Zlatnar. Na tem zborovanju so pregledali svoje delo in govorili o nalogah, ki jih imajo pri širjenju esperanta med mladino. Kakor je znano, je jugoslovanska mladinska esperantska zveza med najštevilnejšimi in najbolj aktivnimi esperantskimi mladinskimi zvezami na svetu, kar kaže, da se naša mladina zaveda poslanstva, ki ga ima esperanto v utrjevanju mirnega sožitja med narodi. **bm**

V ZNANJU KMETIJSKIH VEŠČIN SE BODO POMERILI

mladi kmetovalci med seboj

Člani aktivov mladih zadrugnikov in šolskih zadrug koprškega okraja menijo, da bo najboljša spričevala za njihovo prizadevanje vseletno delo javno tekmovanje iz predmetov: sadjarstvo, vinogradništvo, socialna politika na vasi itd. Kombinirane ekipe obeh omenjenih organizacij se bodo pomerile na javni prireditvi prihodnji mesec v Ilirski Bistrici. Do sedaj se je organizatorju — Okrajni zadrugi zvezi v Kopru — prijavilo že sedem takih ekip. Če bodo uspeli tekmovanje pope-

striti s kvalitetnim zabavnim sporedom, bo Radio Koper posnel celotno prireditev za svojo oddajo.

Lisjaki pri Brancici

V vasi Lisjaki na Krasu se ljudje zama sprušujejo, zakaj ne pride že od novembra 1959. leta dalje v njihovo vas dimnikar na redno ometanje dimovodnih naprav in štedilnikov. Dimniki so zanemarjeni in zato se vrstijo požari, ki povzročajo milijonsko škodo. V kratkem obdobju sta bila dva večja in nekaj manjših žvigoj saj, ki pa so jih k sreči pravočasno pogasili.

Vaščani si tudi želijo, da bi jim strokovnjaki pomagali pri ureditvi hudournika Branice, ki čestokrat ogroža njihova življenja. Tako je v jeseni vdrla voda v hišo Alda Medveščka in v zadnjem trenutku so domači preprečili utopitev osem mesecev starega dojenčka. Treba bi bilo popraviti kanalizacijo in o vsem tem Lisjanci često razpravljajo, vendar do konkretnih dejanj in uspehov še niso prišli, čeprav so sami pripravljeni s prostovoljnim delom opraviti potrebna fizična dela.

Iz Škrbine na Krasu

Na krajevni konferenci SZDL v Škrbini so izvolili te dni nov krajevni odbor SZDL in živahno razpravljali o komunalni dejavnosti vaščanov pod vodstvom krajevnega odbora in dosedanjega odbora SZDL. Vsi udeleženci konference so bili soglasni v tem, da bi poživili kulturno in družabno življenje v svojem kraju, za kar pa bi potrebovali primerne prostore. Zelo namreč pogrešajo čitalnico in kotichek za seitanke. **R.**

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako primorsko hišo

MLADINCI SO DALI NOVEGA OGNJA DELU SZDL

Skupno so ocenili svoja prizadevanja

Dobro delo članov SZDL v Hruševici na Krasu

Volitve novega odbora SZDL v Hruševici pri Štanjelu, minulo soboto, niso bile zgolj formalnost, pač pa pregled dela vaščanov.

Njihova osnovna organizacija SZDL šteje 85 članov, to je dvaj-

set več, kakor jih je bilo pred letom. Novi člani so v glavnem mladinci, ki se že vključujejo v aktivno delo. Odbor se je v zadnjem letu sestal petkrat in bilo je tudi mnogo posvetovanj med posameznimi njegovimi člani o najrazličnejših nalogah. Vse razprave so bile namenjene organiziranju prostovoljnega dela, sprejemanju novih članov, delu krajevnega odbora KZ Štanjel ter delu drugih organizacij, posebno mladinske.

S prostovoljnim delom so uredili razne vaške objekte, tako da je njihova vrednost danes za 227 tisoč dinarjev večja. Na predvolilnem sestanku pa so sklenili nadaljevati s popravilom cest, zidov, pokopališča, žlebovja pri vaških vodnjakih in urediti prostor, kjer se bodo sestajali in v njem imeli tudi sedež osnovne organizacije. Posebne naloge čakajo novi odbor v nadaljnji pomoči mladini, širjenju socialističnih odnosov na vasi, naprednega kmetijstva ter družabnega življenja vaščanov. Za novega predsednika je bil izvoljen Vidko Henigman.

NAŠ TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Problem, ki se ponavlja iz leta v leto

Vsako leto, ko začne odkup kmetijskih pridelkov, zaznamujemo isti problem: velika razlika med odkupnimi in prodajnimi cenami kmetijskih pridelkov na trgu. O tem vprašanju je bilo že toliko napisanega, da bi bilo težko še kaj pripomniti in bili so tudi podzveti taki ali drugačni ukrepi, da bi se stanje zboljšalo. Moramo pa iz leta v leto ugotavljati, da uspehov, ki bi bili zadovoljivi, doslej še nismo mogli doseči.

Morda se je vprašanje te razlike v cenah kmetijskih pridelkov posebno ostro ponovilo letos. Ne da bi navajali posamezne primere lahko ugotovimo, da je redko pri katerem kmetijskem pridelku cena nižja kot je bila lani in da je tudi redek pridelek, ki ni vsaj za 100 % dražji na trgu kot je pri pridelovalcu. Podatki kažejo še celo težje primere, kot so n. pr. orehi. Kjer jih zadruga po raznih krajih v državi po podatkih »Privredneca preleda« odkupi po 100 do 120 din za kg, v maloprodajni mreži pa dosega cena nad 500 din, orehova jedra pa celo 1400 din.

Na ta račun je bilo izrečene že mnogo kritike, kajti potrošnik čuti te razlike prehušno posebno,

ker se prejemki zlasti v javnih službah niso dvignili. Razen tega je jasno, da tako stanje cen vpliva na življenjsko raven, saj je znano, da se cene dvigajo zlasti v živilih (mleko, meso) in v drugih predmetih, ki so potrebni za življenje, kot so drva, pa tudi za obrtniške in druge storitve posebno tam, kjer so se dvignile najemnine za lokale. Stabilnost kažejo v glavnem le industrijski proizvodi, ki pa tudi ne bodo mogli ostati na sedanjem nivoju prav zaradi porasta najemnin za poslovne prostore v nekaterih mestih, ki jim bodo brez dvoma sledila tudi druga.

Kot vzrok za take razlike v cenah kmetijskih pridelkov navajajo v glavnem prevelike marže, ki si jih zaračunavajo zadruga, ko odkupujejo pridelke od proizvajalcev. Te marže niso skoro nikjer nižje od 50 %. Zadrugam slede še drugi posredniki, veletrgovina in nato še trgovina na drobno. Često zadruga, ki imajo nekaj mononol pri odkupu, blaga niti ne vidijo in si zaračunajo maržo le za izdajo računa.

Tako stanje ima seveda določene posledice, ki so zlasti v tem, da iščeta tako pridelovalec kot

potrošnik neposreden stik in da s tem obideta posrednike. Tako eden dražje proda drugi pa ceneje kupi. Posredno pa se posledice odražajo tudi na same zadruga, ki se orientirajo v glavnem le na predmete, ki dobro gredo, s čimer zgubljajo na prometu z ostalim blagom, zlasti pa pada njihov pomen in ugled.

Vsako leto narekuje tako stanje določene ukrepe. Tako se pričakuje rešitev v tem, da bi se izločilo preveliko število posrednikov, da bi se tudi trg s kmetijskimi pridelki sprostil in omogočil prost nakup in prodajo mimo zadrug, kot trajna rešitev pa naj bi bila v organiziranju proizvodnje na velikih posestvih in zadrugah ekonomijah. S tem naj bi dvignili proizvodnjo na nivo domačih potreb in za potrebo izvoza, zlasti pa naj bi dvignili kakovost pridelkov, ki je sedaj često pod vsako kritiko.

Ko smo v dosedanjih komentarjih poudarjali pomen kmetijstva v koprskem okraju, smo mislili zlasti na krepitve kmetijskih kombinatov na tem območju. Da stanje v tem pogledu ni nas ni najboljše vemo, vemo pa tudi, da ne more biti ovir, ki jih ne bi bilo mogoče odstraniti. **-dt-**

ZDRUŽENA ARABSKA REPUBLIKA KUPUJE NAŠE AVTOBOSE

Tovarna motornih vozil Avala v Zemunu je začela izdelovati manjše turistične avtobuse za Združeno arabsko republiko. Letos jih bo izdelala dvajset, prihodnje leto pa še štirideset v skupni vrednosti 350 tisoč dolarjev.

IZREDNO POVEČANJE PROIZVODNJE UMETNIH GNJOJ

Ko bodo prihodnje leto dograjene nove tovarne za izdelavo umetnih gnojil v Pančevu, Kosovski Mitrovici, Prahovu, Jegunovicah in Lukavcu, ne bomo več uvažali fosfornih umetnih gnojil in proizvodnja vseh vrst umetnih gnojil se bo povečala za 5,7-krat.

NAŠE CEVI ZA NAFTOVODE V SIRIJI

Zelezarna v Sisku bo dobavila Sirski direkciji za nafto 13 tisoč ton brezšivnih cevi za naftovode, ki bodo dolgi 510 kilometrov. Vrednost teh naftovodnih cevi je ocenjena na dva milijona 600 tisoč dolarjev.

TOVARNA BELEGA CEMENTA V ZIDANEM MOSTU

V Zidanem mostu nameravajo zgraditi tovarno belega cementa, ki ga sedaj moramo uvažati. Tovarna bo predvidoma lahko izdelala letno 15 tisoč ton belega cementa iz glinice, ki jo bo dobavljala Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem oziroma tovarna iz Ljubljane, kremenčev pesek bodo dobili iz okolice Novega mesta, apnenec iz bivše cementarne v Zidanem mostu in premog iz Raše. Investicijski stroški bodo znašali okrog 360,4 milijona dinarjev in menijo, da bo tovarna zgrajena do pomladi 1962.

DOMA IZDELANE LOKOMOTIVE

Tovarna vagonov in lokomotiv Djuro Djaković v Slavonskem Brodu bo v kratkem izdelala prvo serijo lokomotiv, ki bodo opremljene z Dieslovimi motorji, izdelanimi v reški tovarni Torpedo in karlovaški tovarni strojev Jugoturbina.

Letos pa bo tovarna Djuro Djaković izvozila 700 tovarnih vagonov v Sovjetsko zvezo, Vzhodno Nemčijo in na Madžarsko.

V KRUŠEVCU BO NAŠA NAJVEČJA TRANSFORMATORSKA POSTAJA

V bližini Kruševca v Srbiji bodo te dni zaključili prvo fazo gradnje naše največje transformatorske postaje. V njej bodo najprej postavili naprave za 110 kV, medtem ko bodo naprave za 220 kV montirali šele takrat, ko bodo dokončali druga dela. Po tej transformatorski postaji bodo med seboj povezani najvažnejši elektroenergetski viri v Jugoslaviji.

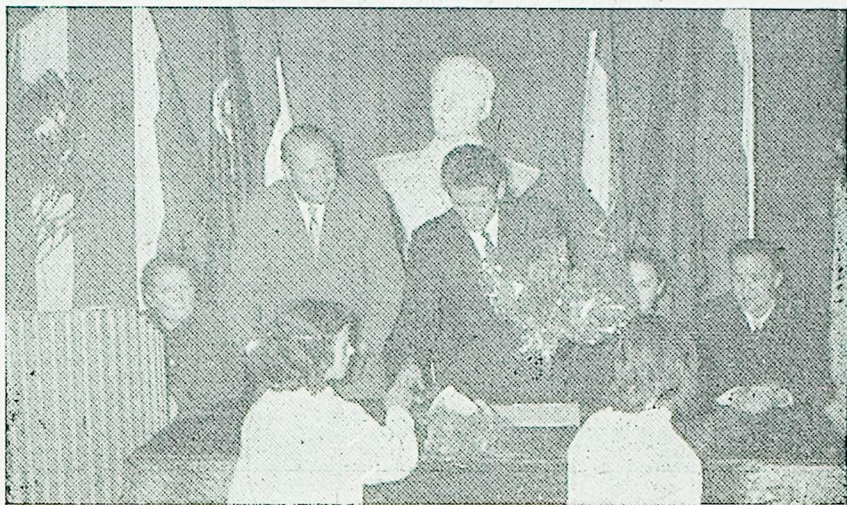
OB ŠTEVILNI UDELEŽBI ČLANOV ZVVI S POSTOJSKEGA

Vojni invalidi so praznovali in razvili prapor

Pretekli teden v četrtek je bila v Jamski restavraciji v Postojni skromna, a pristrčna slovesnost, na kateri je občinski odbor ZVVI počastil 15-letnico ustanovitve ZVVIJ. Svečani seji so med gosti prisostvovali tudi predstavniki republiškega odbora ZVVI Miro Vesel, predsednik OO ZVVI Koper Mirko Pirc in predsednik Ob LO Postojna Jože Baša. Uvodo-

ma je predsednik občinskega odbora ZVVI Boris Križaj podal v krajših obrisih nekatere najosnovnejše misli ob 15-letnem delu postojnskih invalidov ter hkrati izrazil željo, da bi kakor do sedaj tudi odslej sodelovali invalidi na vseh področjih družbenega življenja. Po govoru je delegacija pionirskega odreda »Franc Rozman-Stane« izročila

slaviencem šopke nageljnjev, na kar je predsednik Ob LO J. Baša s krajšim nagovorom razvil prapor občinskega odbora ZVVI. Po svečanosti je predsednik okrajnega odbora ZVVI Koper Mirko Pirc izročil štirim najzaslužnejšim članom odbora priznanja za njihovo dolgoletno in požrtvovalno delo v vrstah vojnih invalidov. Kulturno-umetniški del slovesnosti sta izpolnila godba na pihala postojnske garnizije in gojenka gimnazije Irena Bizjakova, ki je recitala Kajuhovo »Materi, padlega partizana« ter Borove »Žrtve«. Edo Novak

Pretekli teden je občinski odbor ZVVI v Postojni slovesno praznoval 15. obletnico obstoja organizacije. Ob tej priložnosti so na svečani seji razvili svoj prapor. Na sliki: predsednik občinskega odbora ZVVI Boris Križaj se zahvaljuje postojnskim pionirjem za cvetje in čestitke

Na novi poti - Ljudska tehnika v Sežani

Vse kaže, da bo pomenila nedavna konferenca članov Ljudske tehnike v Sežani, ki bi jo lahko imenovali ustanovno, pomemben mejnik v razvoju LT na Sežanskem. Na njem sta govorila predsednik občinskega odbora SZDL Miro Jelerčič in upravitelj štajnske šole Lojze Štenta o na-

menu, vsebini dela in ciljih Ljudske tehnike.

Res je sicer, da so že imeli v Sežani odbor LT, vendar njegove dejavnosti skoraj ni bilo. Najbolj delavna sta bila samo odbora Avto-moto društev v Sežani in Divači, ki sta v zadnjih letih vzgojila precejšnje število voznikov motornih vozil. Nekaj uspehov so pokazali tudi posamezni krožki na šolah — vendar v podjetjih, razen v Telekomunikacijah, se Ljudska tehnika ni znala uveljaviti.

Odveč bi bilo ponavljati tehtne besede referentov in udeležencev plodne razprave o pomenu tehnične vzgoje v šolah, podjetjih in na vasi, saj se vsi zavedamo, da je uporaba tehničnih sredstev in njih nadaljnji razvoj nujno potreben za napredek proizvodnje in družbenih odnosov. Zato bi morali v skladu s šolsko reformo posvetiti večjo pozornost tehničnemu pouku na šolah z ustanavljanjem krožkov, klubov in šolskih delavnic, kar pa seveda zahteva številne kadre in izdatno materialno pomoč. Vse to pa bi lahko v večji meri prispevala podjetja s podaritvijo dotrajanih strojev in orodja ter s formiranjem predavateljskega aktiva.

Izredno uместen je bil na tej konferenci tudi predlog o ustanovitvi Društva inženirjev in tehnikov, saj je v sežanski občini zaposlenih 43 tehnikov in štirje inženirji.

-er

Tudi v Velikem Ubelskem pod Nanosom

Pred dnevi so se tudi v Velikem Ubelskem zbrali člani krajevne organizacije Socialistične zveze na konferenco, ki je bila dobro obiskana. Med drugim so razpravljali o dosedanjem prostovoljnem delu. Tega je letos bilo 480 delovnih ur, v katerih so ostvarili za najmanj 25 tisoč dinarjev vrednosti na komunalnih napravah, in razen tega so s 150 prevozi z vprežno živino prihranili nadaljnjih 75 tisoč dinarjev. Na konferenci je bilo največ govora o sedanjih pomanjkljivosti preskrbi z vodo in o koriščenju gozda, to je o dveh zelo perečih vprašanjih, ki jih že dolga leta

obravnavajo, do končnega zaključka pa ne pridejo, ker sami niso dovolj gospodarsko močni. Zato pričakujejo pomoč občine, da bi jim preskrbeli gradbeni material za vodovod in gradbene strokovnjake, saj bi se takoj sami lotili vseh fizičnih del.

Ko so obravnavali tudi politično delo v zvezi z volitvami v vodstvo osnovne organizacije SZDL, so sklenili, da se bodo volitev, ki bodo 6. novembra, udeležili v kar največjem številu.

Podobne sestanke so te dni imeli tudi v Malem Ubelskem in Stranah. Vd

Tisoči so se poklonili spominu padlih

Kakor po vsej naši domovini, tako se je tudi prebivalstvo vasi in mest koprškega okraja udeležilo pretekli tork ob Dnevu mrtvih spominu padlih borcev, katerih trupla počivajo že petnajst in več let v svobodni zemlji, za katero so umirali. Ob več kot 200 spomenikih, številnih grobiščih in grobovih ter nešteti drugih znamenjih, ki spominjajo na znane in neznane junake, so bile spominke slavnosti, na katerih so občuteno govorili zaslužni borci, otožno zveneče pesmi in žalne koračnice ter ganljive recitacije iz ust naših najmlajših.

Sploh so se posebno letos izkazali ob organizacijah Zveze borcev NOV tudi pionirji vseh šol našega okraja, ki so že nekaj dni pred dnem skupnega žalovanja uredili grobove in spomenike ter jih zasuli z jesenskim cvetjem.

V vseh občinskih središčih so imeli žalne slovesnosti že v dopoldanskih urah ten so ob lepem programih položili vence na gro-

bove ali spomenike v Podgradu v hrpeljski občini, v Ilirski Bistrici, Postojni, Sežani, Izoli, Piranu in številnih okoliških vaseh. Osrednja slovesnost pa je bila v Pivki v popoldanskih urah ob grobnici in pri spomeniku padlih ter so na njej kot marsikje drugod sodelovali tudi godba JLA in pionirji. Najlepše so bili pač urejeni grobovi in spomeniki povsod tam, kjer so pionirski odredi prevzeli nad temi svetinjami patronate. Pripadniki LM iz Hrpele pa so že v jutranjih urah odšli na Slavnik, kjer so položili na spomenik padlih kurirjev

Napoved vremena

za čas od 4. do 11. novembra 1960

Zaradi ciklonskega gibanja zraka nad Atlantikom in njegovega vdora v Evropo se bo vreme poslabšalo tako, da lahko pričakujemo v Primorju, Sloveniji in Hrvaški oblačne in deževne dni. Temperatura zraka bo padla in pihal bo umirjeni jugovzhodni veter.

USPEH KRVODAJALSKE AKCIJE NA POSTOJSKEM

Množičen odziv gojencev gozdarskih šol

Krvodajalska akcija na Postojnskem, ki sta jo v dnevi od 18. do 21. oktobra organizirala Republiški zavod za transfuzijo krvi in občinski odbor Rdečega križa, je tudi letos naletela na širok odmev med prebivalstvom postojnske občine. Ekipe za odvzem krvi v Postojni in Pivki se je v teh dneh prijavilo okrog 600 prostovoljnih krvodajalcev, s čimer je akcija tako po številu prijavljenih kot po količini odvzete krvi dosegla in preseгла vse dosedanje. S tem so prizadevanja občinskega odbora Rdečega križa in ostalih političnih organizacij v občini, ki so v propagandni aktivnosti pred začetkom akcije z lepaki in drugimi sredstvi pojasnjevali prebivalstvu humano plat prostovoljnega krvodajalstva, v celoti uspela. Hkrati pa so tudi številni krvodajalci z brezplačno podaritvijo krvi dokazali globoko razumevanje do bližnjega, ki mu bo zdravstvena služba morda že po jutrišnji nesreči rešila življenje z njihovo krvjo.

Po podatkih občinskega odbora Rdečega križa v Postojni povze-

mamo, da so se letošnje krvodajalske akcije najbolj množično udeležili učenci Gozdarske šoleškega centra v Postojni, saj se je vabilu odzvalo kar 99 gojencev, medtem ko je poziv na akcijo v delovnih kolektivih naletel na najbolj ugoden odziv v

podjetjih postojnskega Avtoprevoznikstva, v LIV in na »Javorju«. Priznanje pa je treba izreči tudi pripadnikom postaje Ljudske milice v Postojni ter prebivalcem v Planini, od koder se je prijavilo ekipe kar 34 krvodajalcev. (ma)

Priznanje za pomoč na cesti

Pred dnevi je v Postojni predsednik Komisije za ceste in promet pri Avtomoto zvezi Slovenije Marijan Prijatelj podelil v navzočnosti članov UO AMD Postojna in predstavnikov Ljudske milice tovarišu Jožetu Ambrožiču zlato značko »Tovarištvo na cesti«.

To priznanje, ki ga je prejel tovariš Ambrožič kot dvanajsti v Sloveniji, je skromna pohvala za njegovo požrtvovalnost pri reševanju življenja avstrijskemu državljanu, ki se je pred časom življenjsko nevarno poskušoval v prometni nesreči na cesti med Postojno in Pivko. Tovariš Ambrožič je namreč znal nuditi prvo pomoč in poskrbel za takojšen pre-

voz ponesrečenca z rešilnim avtomobilom v bolnišnico, kjer so mu rešili življenje. Tako je tovariš Jože Ambrožič pokazal ne samo človekoljubnost, marveč tudi sposobnost pravnega nudenja pomoči v nesreči in s tem je doprinesel bogat prispevek k utrjevanju cestno-prometne discipline.

Iz Lokev pri Divači

Več kakor 250 članov SZDL iz Lokev se je udeležilo nedavnega zborovanja v domačem Zadrženem domu. S tako številno udeležbo so vsekakor pokazali veliko zanimanje za delo svoje organizacije, zlasti v zvezi z reševanjem krajevnih komunalnih problemov. Pri tem delu so zelo pridni. O tem priča novourejeno napajališče, skrb za ureditev društvenih prostorov v starem taboru in tako dalje.

Z velikim zanimanjem so tudi poslušali besede sekretarja občinskega odbora SZDL Sežana Avgusta Tavčarja, ki jih je seznanil z nalogami Socialistične zveze in s političnim stanjem v svetu. P.R.

Iz Velikega dola

Najvažnejša skrb za skupne potrebe v Velikem dolu, o kateri so govorili prejšnji teden na zborovanju članov SZDL, je usmerjena v ureditev prostorov za kulturno-prosvetno, politično in družabno življenje. Želijo si preurediti eno sobo v šolskem poslopju za svoje potrebe. V načrtu imajo popravilo poti, ki pelje proti karavli ob državni meji, in še več komunalnih del, ki jih bodo zmogli opraviti, če ne bo med njimi več takšnih, kakor je bil tisti vaščan, kateremu ni bilo do tega, da bi zborovanje uspelo.

Tomaj pri Sežani

Osnovna organizacija SZDL v Tomaju šteje 206 članov in ima zelo prizadeven upravni odbor. Med drugim so uredili tudi društvene prostore. Na sedmih sejah v zadnjem letu je upravni odbor obravnaval tudi vrsto komunalnih problemov in organiziral članke krajevne organizacije SZDL, da so pomagali mleti kamenje in popraviti poti. Vsa prostovoljna dela so opravili v 2750 urah ter pri tem povečali vrednost krajevnih objektov za 463.000 din.

V Tomaju so dokaj delavne tudi druge organizacije, kakor na primer pionirska, organizacija Zveze borcev, Rdečega križa, le TVD Partizan je prenehal z delom, vendar upamo, da ne za dolgo časa. -er

Kaj pravi drugod ...

NOVICE

ODOBRENO POSOJILO ZA GRADNJO NOVEGA HOTELA V BOVCU

Iz republiških kreditnih virov je bilo pred kratkim odobreno posojilo v višini 63,7 milijona dinarjev za izgradnjo novega hotela v Bovu. Predračunska vrednost hotela znaša nekaj manj kot 160 milijonov dinarjev. Novi hotel, ki ga bodo začeli v kratkem graditi, bo razpolagal s 87 posteljami, 270 sedeži v restavraciji ter okoli 100 sedeži na vrtu.

DOLENJSKI LIST

ODDELKI ZA ODRASLE IMAJO DOVOLJ SLUŠATELJEV

V Brezicah je letos zanimanje za izobraževanje v oddelkih za odrasle na osemletkah mnogo večje, kot je bilo lani. Odprli so še dva takšna oddelka na breziški osemletki, oba pa imata dovolj slušateljev, ki pouk redno obiskujejo in se prizadevno učijo. Zaradi res velikega zanimanja delavskega univerza le stežka zadošča vsem potrebam tvorstva izobraževanja. Oddelki za odrasle uspešno delujejo ali pa bodo še odprti, ker je dovolj prijaviteljev tudi na osemletkah v Veliki Dolini, v Cerkljah in na Bizeljskem.

GLAS GORENJSKE

DARUJMO KRI

Pred dnevi smo v radiu ujeli obvestilo, da je zaradi nujnega primera v celjski bolnišnici zmanjkalo krvi. Sledila je prošnja vsem prebivalcem, da pridejo in darujejo kri. Ker nas je zanimalo, kako je akcija uspela in kakšno je stanje v celjski transfuzijski postaji, smo povprašali o tem dr. Strausovo, ki je takole povedala: »Odziv na naš klic na pomoč je bil presenetljiv. Deset minut po obvestilu po radiu so se na naši transfuzijski postaji že javili prvi darovalci krvi. Kmalu nato so prišli iz Laškega in Preboda, Zabukovice, Vranskega, Sempetra in naslednji dan celo iz Vrhnike. Posebno nas je razveselil primer krvodajalca iz Maribora, ki se je vračal iz okrevališča in se na naše obvestilo takoj javil pri nas.«

GLAS GORENJSKE

TOBAKOVI NASADI POD GOLICO

Na območju Planine in Golice bi našli okrog 50 različnih redkih gorskih rastlin. Dobre zemlje, vlage in sonca za njihovo uspešno rast je dovolj.

Svet pod Golico je pravi »eldorado« planinskih botanikov. Semkaj radi prihajajo na oddih in izlete naši delovni ljudje od blizu in daleč, pa naj bo to poleti ali pozimi.

Pred leti pa se je gorskemu rastlinstvu pod Golico pridružila še povsem nova rastlina — navadni tobak — Nicotina tabacum. Tobak je namreč poskusni »zajček« tobačne tovarne, ki ima svoje nasade na treh mestih — dve na Prihodih in enega na Vdančevi kmetiji.

Visoka enoletna strupena rastlina z velikimi suličastimi listi in številnimi rožnatočrvenimi cvetovi je dokazala, da ji gorska klima ne škoduje. Uspeh bo verjetno čez nekaj let še večji in mnogi travniki se bodo spreminili v tobačna polja.

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PROSVETA ★ KULTURA

OB ZAKONU O POSEBNEM ŠOLSTVU

Imamo štiri posebne šole

V koprskem okraju so štiri posebne šole: Vzgojalšče v Planini, šola v bolnišnici v Valdoltri, Zavod za gluho mladino v Portorožu in Vzgojni zavod Elvira Vatovec v Portorožu.

Šola v bolnišnici v Valdoltri je internega značaja; mladim bolnikom, ki morajo preležati v postelji več mesecev, omogoča, da tudi med zdravljenjem lahko nadaljujejo šolanje. Vzgojalšče v Planini je namenjeno družbeno neprilagodni in vzgojno zanemarjeni mladini. Vzgojni zavod v Portorožu obiskuje mladina, ki je v umskem razvoju zaostala in se počasneje razvija kot normalen otrok; Zavod za gluhe obiskuje gluha in naglušna mladina. Zavod za gluhe in Vzgojalšče v Planini sta ustanovi, ki preraščata okrajno merilo, saj se šolajo v njih otroci z ozemlja, ki je večje kakor koprski okraj. Vzgojni zavod v Portorožu je namenjen samo otrokom iz koprskega okraja in je torej tipična okrajna ustanova.

Štiri posebne šole v enem okraju ni malo in koprski okraj moremo torej v tem pogledu imeti za napreden in prosvetljen okraj. Manj zadovoljivo je materialno stanje posebnih šol. Vse tri šole so v starih, neprimernih in premajhnih zgradbah, manjkajo v prvi vrsti razne delavnice, telovadnice in pomožna poslopja, kjer bi učenci preživeli čas, ko niso v šoli. Posebne šole namreč ni mogoče primerjati z običajno osemletko, v kateri prebije učence le nekaj ur dnevno, večino dneva ter vse praznike in nedelje pa je doma in na prostem. Učence v posebni šoli je utesnjen med šolske in zavodove zidove ter je suženj neprimernih prostorov skoraj deset mesecev na leto. Vzgojitelji ne morejo otroka zaposliti po njegovih interesih in so zato večinoma prisiljeni omejiti se na golo nadzorstvo.

Delo v znamenju Istre in morja

Viktor Car-Emin

— DEVETDESETLETNIK —

Dne 1. novembra je slavil najstarejši jugoslovanski književnik Viktor Car-Emin devetdeseti rojstni dan. Kljub tej precej visoki starostni dobi še vedno traja njegovo literarno in publicistično delo. Ob tej priložnosti so mu številni predstavniki kulturnih, političnih in družbenih ustanov in društev čestitali in izročili posebno listino s podpisih tistih, ki še posebno cenijo njegovo delo, ki je bilo in je ostalo vedno v znamenju Istre.

Viktor Car-Emin se je rodil v malem mestecu Kraju, nedaleč od Lovrana. Izšel je iz rodu pomorščakov in čeprav sam ni postal ribič ali mornar, je vse svoje življenje intenzivno živel z morjem, čutil z njegovimi ljudmi, s časom in s problemi, ki so jih mučili. Ze njegovi prvi književni poskusi in dijaških letih so povezani z doživljanji na morju. Končal je učiteljske v Kopru in učiteljeval po raznih krajih Istre. Pozneje je desetletja živel v Opatiji. Njegov književni opus je ogromen, krajevna označba pa je vedno Istra, njeni ljudje, njena pokrajina in morje.

Na kratko

PRVI ZVEZEK OTROŠKE ENCIKLOPEDIJE

V založbi zagrebškega podjetja »Školska knjiga« je izšel prvi zvezek otroške enciklopedije, ki je namenjena otrokom od 12. do 16. leta. V prvi knjigi je obdelanih več kot 300 pojmov v 105 člankih. Delo je tiskano v bakrotisku in v štirbarvnem offset-tisku. Drugi zvezek bo izšel leta 1963.

SPRIČEVALA ZA OBISKOVALCE DOPISNE ŠOLE

Konec oktobra so v prostorih Ekonomske srednje šole v Ljubljani razdelili spričevala prvi skupini 54 bivših borcev in aktivistov, ki so obiskovali štiriletno Dopsno šolo za bivše borce. Ta mesec bodo ti dopisniki zagovarjali še diplomske naloge, nakar bodo imeli priznano srednjošolsko izobrazbo. Po diplomah se bodo mnogi, sicer zaposleni tovariši, vpisali na pravno in ekonomsko fakulteto.

Jasno je, da v takih razmerah uspeh rehabilitacije okvarjenega otroka ne more biti maksimalen.

Ljudska skupščina LRS prav sedaj razpravlja o zakonu o posebnem šolstvu, ki bo prvi zakon te vrste pri nas. Zakonski osnutek kaže, da se mora vsak defekt ali vzgojno zanemarjen otrok šolati v šoli ustreznega tipa. Predpisano je, kakšni naj bodo posebni zavodi, kdo vse naj sodeluje pri vzgoji okvarjenega otroka; ta krog sodelavcev je izredno širok in obsega poleg učitelja defektologa še zdravnika, psihologa in socialnega delavca. Šolanje defektnega otroka je potrebno začeti prej kot šolanje normalnega otroka, ki se do vstopa v šolo sam mnogo nauči pri igri, zato vključuje zakonski osnutek tudi predšolsko vzgojo kot del enotnega vzgojnega procesa. Posamezne šole so sicer tudi doslej že imele predšolske oddelke, novi zakon pa predpisuje predšolsko vzgojo v posebnih predšolskih zavodih. Prav tako naj bi se izobraževalni proces po končani osemletni šoli še nadaljeval v strokovni šoli, ki bi jo vajenci obiskovali med učno dobo. Cilj šolanja organsko, umsko ali vzgojno okvarjenega otroka naj bi bila njegova popolna rehabilitacija. Tak otrok bo sposoben kasneje kot enakovreden proizvajalec stopiti v družbo in bo imel tudi vse pravice in vse človeško dostojanstvo polnovrednega človeka.

Janko Blažej

Pri podjetju Viba-film v Ljubljani so posneli pred kratkim po scenariju Bogdana Pogačnika in v režiji Jožeta Pogačnika odlični kratki film SE-STR. Film s svojo tematiko pogumno posega v eno izmed občutljivih področij sedanjosti, v socialno-medicinske probleme, s katerimi se spoprijemamo in jih tudi rešujemo. Ljudje, ki imajo največ opravka s takimi, na videz nerešljivimi vprašanji, so patronažne sestre. Film nam pripoveduje o delovnem dnevu ene izmed njih. Nastopa nekaj znanih igralcev, zlasti gre omeniti v glavni vlogi Marijo Kohn (na sliki).

KATALOG SLOVENSKIH ZALOŽ

Ob I. slovenskem knjižnem sejmu v Ljubljani je prireditveni odbor izdal Katalog knjig založb LR Slovenije po stanju prodaje v oktobru 1960. V katalogu, ki smo ga že dolgo pogrešali, najdemo marsikaj zanimivega in opozori nas na marsikatero knjigo, ki leži brez koristi v skladišču, pa nam bo zaradi vrednosti in cenenosti — v primerjavi z današnjimi cenami — zelo dobrodošla. Zato katalog ni izgubil na vrednosti niti po knjižnem sejmu. Katalog ima 64 strani žepne oblike, uredil pa ga je Bogomil Gerlanec.

VPRAŠANJA, O KATERIH SMO RAZPRAVLJALI V »MESECU KNJIGE«

Ljudske in vaške knjižnice iščejo nove oblike dela

Potujoče in ambulantne knjižnice po vaseh — Dobro urejene in založene knjižnice v občinskih središčih

Razumljivo je, da je v »Mesecu knjige«, splošni jugoslovanski akciji, posebno stopilo v ospredje tudi vprašanje ljudskih in vaških knjižnic ter njihovih bralcev in knjižničarjev.

Pravijo, da imamo v Jugoslaviji danes okrog 10 tisoč takih knjižnic in čitalnic. Seveda pa je še veliko večje število vasi, kjer knjižnic ni. Na drugi strani pa so spet ugotovili, da predstavlja izobrazba in odnos knjižničarjev poseben problem in da je zelo malo takih, ki bi se pri svojem delu posluževali sodobnih metod. Običajno so to navadni izposojevalci. Prav tako vse knjižnice nimajo organov družbenega upravljanja, ker so knjižničarji mnenja, da nimajo kaj delati.

»Mesec knjige« je znova opozoril na vrsto vprašanj in zato pripravljajo po vseh republikah, okrajih in komunah posvetovanja, ki bodo razjasnila nekatere pojme in dala konkretne smernice za razširitev knjige zlasti med kmečko prebivalstvo.

V nekaterih republikah se že oglašajo in zatrjujejo, da je treba začeti pri knjižničarjih. Pri tem bodo zaprosili za sodelovanje množične organizacije. Tako so, n. pr. v Srbiji, preizkusili sistem knjižnih aktivistov, kot jih imenujejo. To so navadno mladinci, ki seznanijo kmeta z vsebino knjige in mu jo potem tudi prinesejo naposodo. Pravijo, da dotakrat nezainteresirani kmetje postanejo navadno po dveh ali treh takih poskusih redni obiskovalci knjižnice ali čitalnice.

Prav tako se je obnesla tako imenovana ambulantna preskrba s knjigami. To naj bi bila, poleg potujočih knjižnic, stalna oblika dela zlasti večjih, občinskih ljudskih knjižnic. Ambulantne knjižnice naj gredo po vaseh, kjer nimajo ničesar, kjer niti ni prostora za majhno vaško ali potujočo knjižnico. Številni so tudi tisti, ki se zavzemajo še za potujoče razstave knjig in čim številnejše literarne večere ali druge oblike sproščene razgovora o literaturi. Tudi filmske predstave ali druge prireditve naj bi bile povezane s propagando za knjige.

Potujoče knjižnice so se pri nas že utrdile. Največ jih je na Hrvaškem (okrog 2000) in tu je tudi najbolj pogosta praksa, da pisatelji in pesniki obiskujejo svoje bralce, berejo, predavajo in se prosto pogovarjajo. Na drugi strani pa so podatki pokazali, da prebivalstvo Slovenije kaže največ zanimanja za knjige in za branje sploh. Med največjimi pomanjkljivostmi pa je ta, da večina knjižnic nima čitalnic. Med najbolj nazornimi primeri navajajo občino Kranj, kjer je okrog

70 knjižnic, toda le 6 čitalnic. Republiški organi zato priporočajo, naj okrajne in občinske organizacije posvete čim več pozornosti knjižnicam in knjižničarjem ter čitalnicam.

Zelo se trudijo za razširitev knjižničarske mreže tudi v Bosni in Hercegovini, kjer je po vaseh okrog 600 knjižnic, toda niso preveč založene. Isto velja za Makedonijo in Črno goro, kjer so si zadali še prav posebne naloge za razširitev knjige na vas.

(Po »Press-servisu«)

GLEDALIŠČE OB RADIJSKEM SPREJEMNIKU V NOVI SEZONI

Slušna igra Radia Ljubljane

V letošnji sezoni ima Radio Ljubljana na sporedu 24 slušnih iger, od katerih sta dve že šli v eter: to je bil Gogoljev REVIZOR (11. oktobra) in Joachima Witteja DAMA IN SLEPEC (25. oktobra in ponovitev 6. novembra).

Znano komedijo nekdanje ruske družbe »Revizor« so s pogumnimi črtami pripravili za radijsko igrjo, tako da je izgubila geografsko in zgodovinsko omejenost, ne pa satirične poante. Režiser Hinko Košak je to satirično konico še močno priostil v živih medsebojnih odnosih. Glavni vlogi sta odlično tolmačila Stane Sever (počasni mislec, toda prebrisan glavar) in Jurij Souček (razigran in prilagodljiv revizor).

Avtor druge igre je mladi, talentirani Joachim Witte, doma iz Vzhodne Nemčije, dogajanje svoje igre pa je postavil v Zahodno Nemčijo. Bistvo igre je v obsodbi družbe, v kateri je gospod ostal gospod, revež pa revež. Režiser Fran Žižek je ustvaril s tremi igralci (Jurijem Součkom, Dušo Počkajevom in Edvardom Gregorinom) igrjo, ki je izvenela kot protest proti takim ostankom preteklosti.

Na kratko vas bomo seznanili še z drugimi igrami, ki jih pripravlja RTV Ljubljana, in sicer po narodnostni pripadnosti:

Za nas je drugo leto jubilejno (20. obletnica vstaje), zato zastopajo Jugoslavijo: Matej Bor: RAZTRGANC, Mile Klopčič: MATI, Vasil Ovirik: KO BI PADLI OZIVELI, France Filipič: POHORSKI BATALJON; na sporedu je še utopična komedija Josipa Tavčarja o zdravniku, ki se mu posreči doseči pri ljudeh s posebno operacijo nadpovprečno inteligenco. Vendar vlada suhega razuma ne ustvari sreče in ljudje si žele nazaj v človeško povprečnost. Programirana imajo še štiri dela z natečaj radijske igre. Naslovi še niso znani.

NA ROB OBČNIH ZBOROV SVOBOD IN PD

Klubi, klubi

Mnogo je problemov in odprtih vprašanj, o katerih je vredno spregovoriti na vsakoletnih občnih zbiorih Svobod in prosvetnih društev.

V prvi vrsti se morajo člani društev pomeniti o programih in o njihovem izvajanju in v zvezi s tem še o raznih organizacijskih oblikah in prijemih, o odstranjevanju materialnih ovir itd. — skratka o vsem, kar je neposredno povezano z življenjem in delom društva.

Je pa še vrsta drugih vprašanj, ki nikakor ne morejo neopazno mimo Svobod in prosvetnih društev. Če se zavedamo, da so Svobode in prosvetna društva le del celotnega družbenega življenja, je nujno, da so s tem življenjem tudi povezane, da črpajo iz njega vsebino svojega dela, da temu življenju prilagodijo oblike svoje dejavnosti. Z drugimi besedami, vse to pomeni, da se mora v društvenih programih in v vsem delu odražati splošen in vsestranski napredek in razvoj v izgradnji nove družbe. Na drugi strani pa je nujno, da društva sama posegajo v ta splošen razvoj, da v največji meri nudijo to, kar današnji človek od njih pričakuje, to je splošno izobrazbo in vzgojo.

Nikakor ne more biti torej res, da obstoj društva opravičuje samo tako imenovane klasične oblike, kot so petje, igre in morda še godba. Za današnjo stvarnost je taka trditve okorela in ni v skladu z dinamičnim razvojem tehnike, ki je tudi na tem področju izvedla pravo revolucijo. Prav ob tem pa je tudi razumljivo, da klasične oblike dejavnosti doživljajo krizo.

Nov zalet lahko pričakujemo od mlade generacije. Potrdilo za to so lanskoletni nastopi mladinskih pevskih zborov. To tudi ne pomeni, da lahko nehamo z vsako dejavnostjo pevskih zborov ali dramskih družin, toda polet tega naj bodo tudi nove oblike, ki bodo po vsebini in zainteresiranosti pritegnile še več ljudi.

Torej ni slučaj, da danes po družini mnogo razpravljajo o klubih. To je potreba, ki jo postavlja naš čas in to je prostor, kjer se lahko odvija intenzivno prosvetno življenje, če je seveda pravilno organizirano.

Tu naj bodo na razpolago knjige, revije, časopisi, tu se zvrstijo najrazličnejša predavanja, tu organizirano razpravljamo o vrsti vprašanj, ki zanimajo člane društva. V klubu lahko poslušamo in komentiramo radijske oddaje, gledamo igre, poslušamo pevski zbor. Glavno je, da klub ni prepuščen stihiji.

O klubih teče beseda že nekaj let. Uspehi pa so še vedno skromni, ker vsa stvar le ni tako enostavna. Kje so vzroki? Pred očmi imamo Svobode in prosvetna društva v sezonski občini, druge pa verjetno ni bistveno drugače.

Društva so še vedno preveč izolirana. Gospodarske organizacije ne razumejo, da so to njihova društva, še vedno je neprehodna razdalja med učiteljskim zborom in društvom. In tako dalje. Toda mimo vseh teh subjektivnih so še objektivne težave: pomanjkanje prostorov, sredstev, s čimer bi prišli korak dalje, in nepriključnega primitivizma.

V večini primerov vprašanje prostorov ne morejo rešiti samo društva. Vprašanje kluba je stvar, ki mora zanimati vse organizacije in družbene organe v kraju. Zato je potrebna skupna akcija. Kjer so to tako razumeli, so uspeli.

Tudi vprašanje sredstev moramo začeti reševati načrtno. Skromne dotacije proračunov, ki nihajo iz leta v leto, ne morejo biti osnova odločilnemu koraku. Treba je najti nekaj, kar bo ustrezalo funkciji prosvetnega društva na današnji stopnji družbenega razvoja. In to je naloga vse družbe.

Seveda ne bo šlo kar čez noč. Zato je tembolj važno, da so društva vztrajna in da se še s samo svojo dejavnostjo bijejo za izboljšanje materialnih pogojev.

— er

Premiere na začetku sezone

Kratko gledališko pismo iz Ljubljane

Komaj mesec dni je minilo od začetka nove sezone pa že lahko za beležimo v gledaliških hišah največje živahnost.

Na prvem mestu je treba vsekakor omeniti Mestno gledališče v Ljubljani, ki je v pičlih treh tednih dalo kar tri premiere. Se bolj značilno je, da ta tri dela reprezentirajo celotno fiziognomijo te gledališke hiše: najprej domača novitela Mire Stefanac VCERAJ POPOLDNE, potem posrečeno izbrano novo delo sodobne francoske dramatičarke ZAPRTI V ALTONI Jeana Paula Sartra in kot tretje Shakespearova komedija DVA GO-SPODA IZ VERONE.

Zanimivo je, da je pred kratkim ta komedija izšla pri Slovenski matici v odličnem prevodu Mateja Bora, ki uspešno nadaljuje prevodno delo Otona Zupančiča.

Omeniti velja tudi, da se samo Mestno gledališče vedno bolj uveljavlja s svojo izdajateljsko dejavnostjo. Vzporedno s Stefančevimi premiero je izšlo to delo tudi v knjižni izdaji. To je pozornost, ki jo MG izkazuje domačim avtorjem. To je pa tudi eden izmed vzrokov, zakaj slovenski dramatik radi odstopajo svoja dela v uprizoritev temu gledališču, kajti sicer zelo redko doživijo knjižno izdajo svojih dramskih del (izjema je le Založba Obzorja v Mariboru). Prav te dni je MG objavilo lepo urejeno knjigo »Slovenski gledališki portreti«. To je neke vrste album najuspešnejših slikarstvih in kiparskih portretov slovenskih igralcev v zadnjih petdesetih letih. Album, ki obsega 89 portretov in ga je uredil Janko Traven, ni samo zgodovinski prikaz gledališke dejavnosti, ampak tudi dokument o dosledni povezavi gledališke in likovne umetnosti. In ko že govorimo o knjižnih izdajah tega gledališča, naj omenimo delež dolgoletnega dramaturga MG Dušana Moravca, ki ima zasluge za več izdaj, prav zdaj pa je izšlo njegovo delo o vlogi meščanstva v slovenski dramati. Delo presegata ozek okvir in nas seznaja z našo kulturno, socialno in predvsem gledališko preteklostjo.

Od ostalih ljubljanskih gledališč moramo omeniti zanimiv dramatičiran večer poezije F. G. Lorce v izvedbi Eksperimentalnega gledališča in premiero Mladinskega gledališča »Zrelotni izpiti«, ki ga je napisal Belgijec José André Lacour. Delo obravnava probleme sodobne mladine.

Ljubljanska opera je presenetila svoje občinstvo z italijanskim »Sviljskim brivcem«. Kot gost je nastopila kompletna italijanska ekipa, od dirigenta in režiserja do vseh solistov. Tako smo lahko spoznali nekatere najbolj znane predstavnike opernega sveta iz Italije in nekatere mlajše, ki so kljub začetku dosegli lepe uspehe. Nove so bile dalje za Ljubljano tudi predstave, s katerimi se je Opera predstavila na letošnji Dubrovniški igrah (Rossini: »Italijanka v Alžiru«, kjer je z izrednim uspehom debutirala Nada Sevsčková).

INSTITUT ZA ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA

Z odlokom CK ZKJ in Zveznega odbora SZDL smo dobili Institut za zgodovino delavskega gibanja jugoslovanskih narodov. Sedež instituta bo v Beogradu in vanj bo vključen sedanjí arhiv CK ZKJ.

PROBLEMI IN USPEHI NAŠE ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Za strokovno rast bolničarjev

Nižjemu medicinskemu kadru je treba omogočiti pridobitev višje kvalifikacije — Reorganizacija šol za zdravstvene delavce — Tudi v bolnišnicah nagajevanje po učinku dela

Društvo bolničarjev pri Bolnici za kostno TBC v Valdoltri, ki ga uspešno vodi tovariš Janko Starošnič, stopa šele v drugo leto svojega življenja, vendar se organizacijsko utrjuje in ima dokaj široko zasnovan program izobraževalnega dela za letošnjo zimsko sezono.

Novi zakon o šolanju zdravstvenih delavcev namreč predvideva, da bodo enoletni tečaji, ki so doslej omogočali bolničarjem pridobitev naziva, možni samo še v letu 1960-61. V letu 1961 pričes poukom redna dvoletna šola za bolničarje, na katero bodo sprejeli le kandidate z dovršeno osemletko. V bližnji bodočnosti predvidevajo tudi otvoritev šole za zdravstvene delavce s štirimi razredi. V prvih dveh razredih te šole bodo gojenci študirali skupno snov. Pred sprejemom v tretji razred se bodo pa morali odločiti za eno od šestih smeri, ki jih predvideva ta šola. Te smeri so: bolniško-ambulantna, otroško-zdravstvo, ginekološko-porodniška smer, sanitarna tehnik ali medicinska sestra, medicinski laborant in sestra v zobozdravstvu. Gojenci, ki iz kakršnihkoli razlogov štiriletno šole ne bi mogli dovršiti, bodo lahko po zaključku drugega letnika izstopili in dobili naziv bolničarja. Gojenci, ki bodo štiriletno šolo dovršili, pa se bodo po treh letih prakse lahko vpisali v višjo zdravstveno šolo. Le-ta traja dve leti in ima tri smeri: strokovno-pedagoško, strokovno-zdravstveno in patronažno.

Razen tega bodo pridobitev višje kvalifikacije v določenih primerih omogočili bolničarjem tudi šestmesečni tečaji. Tako bodo n. pr. bolničarji, ki že osem let delajo v svoji stroki in so zadnja štiri leta ocenjevali z oceno »se odlikuje« z odobritvijo ustanove — ki v tem primeru poda stro-

kovno oceno za zadnja štiri leta dela — lahko dosegli v šestmesečnem tečaju položaj srednjega medicinskega delavca.

Ti tečaji se bodo pričeli že letos. Na zadnjem sestanku društva so bolničarji izrazili mnenje, da je treba tistim njihovim tovarišem,

ki imajo pogoje za pridobitev višje kvalifikacije, to vsekakor omogočiti. Nedopustno bi bilo, da bi ljudje, ki so v bolnici dolga leta vestno službovali in še danes uspešno opravljajo delo v laboratoriju, v lekarni, v operacijskem oddelku ali na odgovornem

Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA ODBORA RK Sodelovanje z družbenimi in sindikalnimi organizacijami

Pred nedavnim je bil v Kopru občni zbor občinskega odbora Rdečega križa, na katerem so predvsem poudarili potrebo po večji aktivnosti na terenu, tako da bi povsod, kjer se pokaže potreba, ustanovili nove odbore Rdečega križa, tiste, ki že so, pa bodo organizacijsko utrdili. Za izvedbo tega načrta bo Rdeči križ sodeloval s krajevnimi organizacijami SZDL. Zdaj je v občini Koper 14 osnovnih organizacij RK, ki štejejo okrog 2900 članov, skupno s Podmladkarji pa 6700.

Lani je Rdeči križ opravil v koprski občini veliko zdravstveno-prosvetno delo s tem, da je priredil številne tečaje o negi bolnikov na domu in za prvo pomoč ter številna zdravstvena predavanja. Sklenili so, da bodo v prihodnje delo v tej smeri še poglobili, zlasti s prirejanjem tečajev na podeželju. Predvidevajo tečaje o negi dojenčka, o zdravi prehrani, o osnovah higijene in podobno ter številne tečaje in predavanja o zdravstveni vzgoji po šolah. Med važne bodoče naloge Rdečega križa sodi vsekakor borba proti alkoholizmu. Temu vprašanju bo novi občinski odbor RK posvetil več pozornosti, zlasti v podjetjih, kjer so dobre možnosti za reševanje primerov alkoholizma s sodelovanjem sin-

dikalnih podružnic in zdravnikov.

Na občnem zboru so mnogo razpravljali o krvodajalski akciji. Glavna značilnost letošnjih priprav na akcijo je v tem, da Rdeči križ sodeluje s političnimi, družbenimi in sindikalnimi organizacijami, ter da so zaradi tega priprave zavzele širši razmah.

Številni so starši, ki se zaskrbljeno vprašujejo, ali naj puste otroku brati časopise, ali naj ga pred njim skrbno prikrivajo, kajti to je vendar branje, ki je namenjeno odraslim. Posebno v zadregi so taki starši, ko pridejo otroci iz šole domov z naročilom učiteljev, da morajo to in ono prebrati v časopisu, izrezati objavljeno sliko in podobno.

Morda zato ne bo odveč, da o tem vprašanju spregovorimo nekaj besed. Takoj v začetku naj poudarimo dejstvo, ki je bistveno za naše stališče: po zadnji vojni sta se težnja in vsebina našega časopisa močno spremenili. To je seveda povleklo s seboj tudi spremembo odnosa učiteljev in staršev glede vprašanja, ali naj otrok bere časopise ali ne. V prejšnjih časih so bila ta stališča iz razumljivih vzrokov neenotna. Toda danes so naši časopisi nosilci naprednih idej, so stvarni obveščevalci — ali vsaj težijo, da bi bili — in vzgojitelji naših širokih ljudskih množic. Mogoče se bo kdo spotalnil ob teh »željah« in bo lahko hitro naštel časopise in prispevke, ki niso v skladu s tistimi lepimi nameni vzgoje. In mi, ljudje od časopisa, bomo morali lepo molčati in priznati, da imajo prav. Ali je torej vendarle bolje, da otrok ne bere časopisov? Izjeme ne morejo tvoriti pravila.

Spodrsiljaji, do katerih pride v časopisih tu in tam — ne smemo pa o njih pretiravati — ne morejo bistveno spremeniti dobrega vpliva, ki ga ima lahko časopis na otroka. Mir-

mestu oddelčne sestre, bili pri-krajšani za kvalifikacijo, za katero so svojo zmožnost praktično že pokazali.

Bolničarji se zavedajo in čuti-jo, da bodo morali imeti čedalje več strokovnega znanja in zato posvečajo svoji strokovni rasti posebno skrb. To je bilo čutili tudi lansko zimsko sezono, ko so bila strokovna predavanja vedno dobro obiskana.

Glede nagajevanja po učinku v zdravstveni službi so bolničarji mnenja, da je treba na podlagi dosedanjih izkušenj in prakse nov sistem nagajevanja temeljito proučiti in da je nujno razen kvantitete opravljenega dela upoštevati tudi, kako je delo opravljeno, s kolikšnim čutom odgovornosti in humanosti in koliko zna bolničar z vsem svojim znanjem in obnašanjem tudi subjektivno pomagati pacientu pri njegovem zdravljenju.

Brez dvoma bo nagajevanje po učinku v zdravstveni službi mnogo težje kot v kakem proizvodnem podjetju, nedvomno bo pa tudi tej kategoriji delavcev prineslo tako pravilnejše nagajevanje tudi zadoščenje in spodbudo za nadaljnje delo. D. F.

Model zimske obleke, ki ustreza zahtevam sezone 1960/61

KRAMLJAMO O VZGOJNIH VPRAŠANJIH

Ali naj naš otrok bere časopis?

no lahko trdimo, da je otrok, ki mu starši ne puste brati časopisa, oskudovan pri svoji vzgoji. V čem je ta škoda, boste vprašali. Večina vzgojiteljev se strinja s tako obrazložitvijo: Otroci, ki imajo možnost brati dnevno ali tedensko časopisje, si z njim zlasti širi svoje obzorje, spoznava našo stvarnost, dogajanja in dognanja okoli nas, dobiva občutek za pomen in vrednost znanja ter si krepi svojo patriotska čustva. In kar je posebno važno, hitreje začne ceniti delo, spoznavati težave življenja in prej začuti, da je del naše skupnosti in da raste, da bi zavzel v tej skupnosti svoje mesto. Tak otrok po navadi tudi v šoli laže in bolje uspeva, ker je razgledan in prinaša že s seboj k pouku znanje in vprašanja, o katerih premišlja.

Toda nikar ne mislite, dragi starši,

PEDAGOG NAM SVETUJE

● Otroci mora biti gotov sama sebe. Eden izmed pogojev, da si to pridobi, je ljubezen staršev.

● Omogočite otroku, da pomeni svoje sile in da doseže želeni cilj. Drobni uspehi v mladosti bodo spodbuda za poznejše napore.

● Razvijajte pri otroku željo, da doseže cilj in premaga zapreke!

● Naj ima prilžnost, da čuti posledice svojih dejanj, pa najsi bodo prijetne ali neprijetne; seveda v mejah mogočega in dovoljenega.

● Omogočite otroku, da bo doumel, da obstajajo tudi omejitve in da včasih mora zaprositi za pomoč in sodelovanje odrasle.

● Otroci mora biti pripravljen sprejeti tudi bolečino kot sestavni del svojih življenjskih izkušenj.

● Pomagati mu morate, da premaga jezo in nasilje, da razume, da so nekatere želje neuresničljive in nekatera razpoloženja nepotrebna.

● Razvijajte otrokove navede glede zdravja, osebne higijene in podobno.

● S pravilnim odnosom in ne s silo vcepate v otrokovo zavest potrebo po urejenosti in točnosti.

● Pobrigajmo se, da bo imel otrok občutek, da se lahko na vas vedno zanesa, da vam lahko zaupa in odkrito pove vse svoje težave in probleme.

● Naj otrok doume, da je vaše zaupanje vanj tem večje, čim bolj je dorasel in starejši.

● Pokažite otroku, da tudi vi uživate ob vsakem njegovem uspehu, da cenite njegove napore, njegovo samopremagovanje, točnost in občutek dolžnosti. To mu bo pomagalo pri utrjevanju lastne samozavesti, zaupanju v samega sebe in v svoje moči.

da boste zdaj opravili svojo dolžnost, če otroku preprosto porinete v roke časopis. Če hočete, da bo imelo to branje zares pozitiven vpliv, je potrebno, vsaj v začetku, vaše sodelovanje. Otroka morate tudi pri tem branju neopazno voditi. Sprva se to po navadi začne z opozarjanjem in z navajanjem na branje mladinske oziroma pionirske priloge časopisov. Tudi naši novinarji so že zdavnaj spoznali, da stran za otroke nujno sodi v časopis in tako jo danes najdemo malone v vseh časopisih. Navadno razširi svoje zanimanje otrok že sam od sebe tudi na druge strani časopisa. Po stvarih, ki so zgolj za odrasle, ki so otroku že po jeziku in vsebini tuje, običajno ne posega in je že zato bojazen staršev pred slabimi vzgojnimi vplivi največkrat nepotrebn. Seveda ne bo slabo — in dobro vzgojenemu otroku to zadošča — da starši otroka na ta ali oni članek posebej opozore in da mu o problematičnih stvarih povedo svoje mnenje. Seveda niso vsi otroci ubogljivi — beri tudi: dobro vzgojeni — in nasvetov ne bodo poslušali. Tu pride predvsem v poštev razgovor o prebranem. Tudi sicer je tak razgovor pri branju bistvene važnosti. Toda smešno bi si bilo predstavljati vzgojo, ki bi otroka na vsakem koraku obvarovala pred slabim in najmanjšo spotalljivo stvarjo. Vse preradi pozabljamo, da živi otrok, prav tako kot mi, sredi življenja in da mu to prenekaterekrat kaže strani, za katere bi morali reči, da bi bilo bolje, da jih otrok še ne vidi in ne sliši. Toda ker tega ne moremo preprečiti, je bolj pametno, da skušamo otroka vzgojiti tako, da se v tem pestrem življenju ne izgublja, da bo znal sčasoma sam presoditi stvari in ostati trden. Kako pa bomo vzgojili trdnega in samostojnega človeka z lastnim prepričanjem, če ga bomo vse življenje le varovali pred vsem nevarnim in spotalljivim. Vzgojo za zaprtimi vrati ali pod steklenim zvonom bo življenje slej ko prej postavilo na laž.

Torej ne zmrdujmo se, če nam otrok pove, da so mu v šoli naročili, naj bere časopis. Pomagajmo mu pri tem. Laže mu bo v šoli in v življenju!

NOVE knjige

Ernest Hemingway:
ZBOGOM, OROŽJE

Izdala mariborska založba Obzorja. Z veliko zamudo smo dobili Slovenci prevod znamenitega romana velikega pisatelja. Za nas Slovence je roman »Zbogom orožje« tolikanj bolj pomemben, ker poteka njegova zgodba na slovenskih tleh ob Soči, na tako imenovani soški fronti v času prve svetovne vojne. Glavni junak romana, ameriški poročnik Frederik Henry, ni nihče drug kakor pisatelj sam, ki se je v prvi svetovni vojni kot ameriški prostovoljec boril v italijanski vojski. Roman, ki je v nadaljevanjih izhajal pred leti tudi v našem listu, je prevedel Rado Bordon.

Alberto Moravia:
NEPRIZADETI

Pri mariborski založbi Obzorja je izšel te dni prvenec tudi pri nas zelo znanega in cenjenega italijanskega pisatelja Moravie »Neprizadeti«. V tem delu se predvsem ukvarja s pismenim delu in sociološko analizo družbe. Izbral si je družino iz »visokega sveta«, ki je na robu finančnega in moralnega propada. Pred popolnim lomom jo varuje le tradicionalna zunanja oblika, vse drugo pa je pokvarjeno in gnilo. Med njimi ni nikogar, ki bi čutil v sebi toliko moči, da bi karkoli napravil in tako so hočeš nočeš obojeni na neprizadetost, na pasivnost in na konec.

Uspešno poslanstvo patronažnih sester

Vse do nedavna na terenu še niso cenili vloge in dela patronažnih sester, ki vlagajo precej napora za zdravstveno prosvetljevanje predvsem podeželskega prebivalstva. Njih delo ni prav nič zavidanja vredno, saj so izpostavljene najtežjemu terenskem delu v vsakem vremenu — skratka delajo v pogojih, ki v celoti opravičujejo sedanje kadrovske razmere, ko se kvalificirano zdravstveno osebje stežka odloči za to naporno službo.

Pri zdravstvenem prosvetljevanju in pouku za podeželsko prebivalstvo pa je oviralo delo patronažnih sester v veliki meri tudi nerazumevanje žena, torej mater, ki se v prepričanju, da lahko negujejo in zdravijo svoje otroke po načinu in izročilih svojih prednikov. No, čas je tudi tukaj opravil svoje in vztrajno delo patronažnih sester nudi prav tem največ zadoščenja. Tečaji za nego bolnikov na domu in nego ter prehrano dojenčkov so postali povsod ena najbolj priljubljenih oblik zdravstvenega prosvetljevanja in ni malo primerov, da žene in matere same noskribajo za organizacijo in kar najuspešnejšo izvedbo predavanj. Na področju koprskih občin so že v celoti izvedli program 12-urnih predavanj na terenu krajevnega odbora Marezige z vsemi okoliškimi vasmimi. Sam način in organizacija predavanj zahtevata od patronažnih sester obliko dela, kajti posameznih tečajev se udeležuje hkrati le deset žena, ker to narekujejo pogoji praktičnega pouka. Tak način dela pa na drugi strani zagotavlja največ uspeha, saj se slednja žena in mati do potankosti seznani z vsemi podrobnostmi okrog nege bolnikov in dojenčkov.

Prihodnji teden bodo patronaž-

ne sestre koprškega zdravstvenega doma začele s predavanji o negi bolnikov in negi ter prehrani dojenčkov na področju krajevnega odbora Vanganel.

Dve čedni zimski obleki iz mehkega tweeda

GRADNJA OPEKARNE V OBROVU NAPREDUJE PO NAČRTU

Prihodnje leto prva opeka iz novega obrata

Dne 5. oktobra je posebna republiška komisija pregledala potek gradnje nove, moderne opekarne v Jazerini pri Obrovu v

Promet na Jadranu narašča

Bele ladje »Jadranske linijske plovbe« z Reke prevažajo iz leta v leto večje število domačih in tujih potnikov. Zlasti v sezoni je potovanje po morju pri nas prava muka, ker so potniške plovne zmogljivosti premajhne. Gradnja jadranske cestne magistrale je posredno še povečala promet po morju, zlasti se je povečalo število tujih potnikov z motornimi vozili.

Številke nam povedo, da so naše potniške ladje prepeljale v letu 1959 6.317.876 potnikov, letos pa jih bo čez 7 milijonov. Število potnikov stalno narašča. Tako predvidevajo, da bo ladje »Jadrolinije« leta 1965, ko bo štelo po izgradnji novih in izločitvi starih ladij 85 plovnih enot, to je 18 več kakor danes, in bo imelo 38 tisoč potniških mest, prepeljalo že 9 milijonov domačih in tujih potnikov.

Nova dubrovniška ladja

V Splitu so splovili novo čezoceansko ladjo »Marin Držić« za »Atlantiko plovbo« iz Dubrovnika. Ladja ima 15.000 ton nosilnosti in bo razvijala 15,5 morske milje hitrosti na uro. Prevažala bo razsutu tovar in je prva takšna plovna enota pri nas. »Marin Držić« je petnajsta ladja »Atlantske plovbe«.

Potniške proge ostanejo

Dokončno je bilo sklenjeno, da v letošnjem izvensezonskem plovnom redu ne bo ukinjena nobena pomorska potniška proga. Do tega vprašanja je prišlo zato, ker »Jadrolinije« ni prejela dotacije v celoti. Prejeli so namreč 40 milijonov dinarjev manj. Kljub temu ne bodo ukinili nobene proge in plovni red za izvensezonsko dobo bo te dni izdan.

Jugooceanija se razvija

Kotrska pomorsko podjetje »Jugoslovanska oceanika plovbe« je v kooperaciji s »Splošno plovbo« iz Pirana uvedlo pomorsko progo okrog sveta. Na tej progi bo plula v začetku ML »Slavonija«. Uvedli so tudi prvo linijsko progo Jadran—Čile. Na tej progi bo ladja »Boka«, ki ima 10.115 ton nosilnosti, udobne prostore za manjše število potnikov in razvijala hitrost 14 milj na uro. Podjetje bo v kratkem prevzelo iz ladjedelnice »3. maj« v Reki še motorni ladji »Sumadija« in »Moslavina« po 12.860 ton vsaka in hitrostjo 15 morskih milj na uro. Obe bosta zgrajeni pred koncem tega leta. »Jugooceanija« je s svojimi ladjami vzdrževala doslej samo tramperske prevoze.

Perspektivni razvoj mornarice

Naša trgovska mornarica (ladje nad 350 ton) bo imela leta 1965, po dokončani petletni izgradnji, okrog 1 milijon BRT, oziroma 1,4 milijona ton nosilnosti. Gradbeni načrt predvideva gradnjo 155 novih ladij v domačih ladjedelnah, v istem času pa bodo prodali v staro železo 115 starih enot. Leta 1965 bomo imeli 365 novih in novejših ladij. V tem načrtu izgradnje niso upoštevane morebitne nabave v tujini.

- P/1 »BIHAČ« je 3. novembra priplula v Benetke (Porto Marghera), kjer manipulira s tovarom.
- M/1 »BLED« je 29. oktobra odplula iz Koperja za New York.
- M/1 »BOHINJ« je v remontni ladjedelnici Splošne plovbe Piran v Piranu v rednem popravilu.
- M/1 »BOVEC« je v New Yorku, kjer kompletira tovar in odpluje 9. novembra za Koper.
- P/1 »DUBROVNIK« je na poti v Italijo plula 25. oktobra skozi Kielski kanal in prispe 9. novembra v Neapelj.
- M/1 »GORANKA« je 29. oktobra odplula iz Long Beacha na zahodni obali ZDA (Los Angeles) za Sredozemlje.
- M/1 »GORENJSKA« je 3. novembra priplula iz Reke v Aleksandrijo, kjer raztovarja.
- P/1 »LJUBLJANA« je na poti s tovarom za Melijo, kamor prispe 5. novembra.
- M/1 »MARTIN KRPAN« je 28. oktobra odplula z Reke in prispe danes v Beyrouth, nato pa nadaljuje pot v Aleksandrijo, kamor prispe 7. novembra.
- M/1 »PIRAN« je 26. oktobra plula skozi Suez na poti v severna pristanišča ZDA.
- P/1 »POHORJE« je 26. oktobra odplula iz Dubrovnika v Rotterdam, kamor prispe 9. novembra.
- P/1 »ROG« je 31. oktobra priplula iz Calcutte v Belikheri (Indija), kjer naklada tovar za Reko.
- M/1 »TRBOVLJE« je 28. oktobra plula na poti na Japonsko skozi Aden.
- P/1 »ZELENGORA« je 1. novembra priplula iz Benetk v Piran.

hrpelski občini, katere letna proizvodnja bo znašala 10 milijonov opečnih enot. Po prvotnem načrtu naj bi znašali stroški za gradnjo in opreme nove opekarne 222 milijonov en tisoč dinarjev. Naknadno pa je bilo ugotovljeno, da bo potrebno zaradi podražitve gradbenega materiala zvišati investicijski znesek še za 32 milijonov dinarjev, tako da bo opekarne veljala 254 milijonov en tisoč dinarjev. Najeto posojilo iz Zveznega investicijskega fonda znaša 82 milijonov 300 tisoč dinarjev, ostali znesek bo krit iz okrajnih in občinskih sredstev. Doslej je bilo za gradnjo in opremo porabljenih 90 milijonov 484 tisoč in 63 dinarjev. Gradbena dela izvršuje SGP »Kraški zidar« iz Sežane. Predelovalne in oblikovalne stroje bo za novo opekarne izdelalo podjetje Litostroj, transportne naprave bo dobavilo »Brodogradilišče Cres«, opremo za peč in za umetno sušilnico pa podjetje »Klima« iz Celja. Doslej je zgrajeno poslopje za strojnico, umetno sušilnico in peč v dolžini 120 metrov. Deževno vreme pa ovira dela na strehi nad navedenimi objekti. Kolikor se bo vreme izboljšalo bodo tudi ta dela do konca tega leta končana. Do 30. junija 1961 pa morajo biti po bančnem roku končana vsa gradbena dela in oprema opekarne, ki bo morala s 1. julijem prihodnje leta pričeti s poskusno proizvodnjo. Zaradi zvišanja cen opreme bo potrebno zagotoviti še nadaljnjih 10 milijonov dinarjev.

V načrtu: 200.000 BRT!

Splošna plovba Piran bo kmalu dobila iz puljske ladjedelnice »Uljanik« veliko in lepo tovarno ladjo. Novi motorni tramper bo nosil ime »Bela krajina«. S tem bo ladjeve Splošne plovbe naraslo na skupno 132.576 BRT. Za prihodnje — in niti ne tako daljno bodočnost — pa ima naše pomorsko podjetje v načrtu nabavo za nadaljnjih 75.000 BRT ladjevja. Tako se bo Splošna plovba trdno zasidrala na drugem mestu med jugoslovanskimi pomorskimi podjetji — takoj za reško Jugolinijo.

LETEČA LADJA V PRIMERJAVI S KLASIČNO V OBALNEM POTNIŠKEM PROMETU

Našemu »Delfinu« na srečno pot

Z nabavo letеče ladje »Delfin«, prve slovenske potniške ladje, smo začeli, kakor je pred nedavnim napisal zagrebški »Vjesnik«, novo stran oziroma novo poglavje v pomorskem potniškem prometu.

Odkar je prispel bell Slavnikov »Delfin« v Koper, smo čitali o njem vrsto člankov v vseh jugoslovanskih časopisih tja do Novega Sada in Skopja. Tudi kako nerodno: da traja vožnja z njim do Pirana 2 minuti, da razvijala hitrost do 200 km na uro, da ima drage letalske motorje, da lahko drsi samo po mirnem morju itd. ...

Eno je nedvomno res. V Kopru imamo prvo letеčo ladjo v Jugoslaviji za prevoz potnikov in njena hitrost postavlja na glavo vse dosedanje pojme o hitrosti potniškega prometa po morju. To hitrost doseže zaradi posebnih nosilnih kril z navadnim ladijskim motorjem na nafto. Njena stabilnost je dvakrat večja od najbolj stabilne odgovarjajoče klasične potniške ladje. Zaradi mnogo večje hitrosti učinkujejo nanjo valovi povsem drugače kakor na počasne klasične ladje in namesto zibanja se valovi sunkovito odbijajo od njene trupa oziroma nosilnih kril, tako da imamo na valovitem morju občutek, da se peljemo v avtobusu po ravni, toda razriti cesti. Stari ljubljancem pa se bo, ko se bo peljal z »Delfinom« po razburkanem morju, nedvomno spomnil na stari, dobri ljubljanski tramvaj od magistrala do dolenskega kolodvora ...

Kakšne možnosti pa nam praktično nudi letеča ladja v pomorskem potniškem prometu male obalne plovbe? Iz dosedanjih izkušenj vemo, da je njena dnevna norma 500 km vožnje. To odgovarja 8 uram vožnje, najprimernejše relacije za letеče ladje tipa »PT-20«, to je objekta, kakršni je naš »Delfin« pa so od 15—300 km razdalje. Na prvi pogled se nam zdi 500 km na dan kar fantastična številka, toda ko jo primerjamo s prav tako »fantastično« potovalno hitrostjo 60—65 km na uro, vidimo, da je to zanj navaden delovni dan. Na relaciji Messina—Reggio Calabria obratuje prva takšna letеča ladja peto leto skozi vse leto po 23-krat na dan v obe smeri (okrog 400 km dnevno),

Komisija je ugotovila, da gradbena dela dohitujejo termine in bo opekarne lahko pričela obratovati v predvidenem času.

Prej omenjena kapaciteta opekarne je preračunana na 8 delovnih ur. V dveh izmenah pa bi se proizvodnja lahko povečala za nadaljnjih 60—80 odstotkov. Za eno izmeno je predvidenih 50 do 60 delavcev, v dveh izmenah pa bi jih lahko zaposlili 100 do 110.

V perspektivi bo mogoče razširiti proizvodnjo tudi na izdelavo vrtnih keramičnih predmetov in ploščic za oblaganje sten, čemur ustreza izredna kvaliteta gline. J. Z.

Vse - samo ne likvidirati!

Ukrepi za sanacijo podjetja Marmorindus v Sežani

Pred nekaj dnevi je bil v Sežani zanimiv in gospodarsko pomemben posvet. Ze po udeležencih, zastopnikih podjetja Marmorindus, občine, OLO Koper in Gorica, izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in nekaterih republiških zavodov ter ustanov, lahko sklepamo, da je obravnavani problem obstoja in nadaljnega razvoja podjetja Marmorindus presegal ozke lokalne meje in interese. Takole se je začel:

— Skladov v podjetju ni. Tehnološki proces je zastarel. Osnovna sredstva so iztrošena. Amortizacijska sredstva grede za odplačilo anuitet. Zato se podjetje ne more tako razvijati, kot je želeno. Pri tem je potrebno omeniti, da je vzdrževanje osnovnih sredstev odvisno le od pobude posameznih delavcev, in da imajo zelo malo obratnih sredstev.

Po drugi strani pa je na domačem in tujem trgu veliko povpraševanje po marmornatih izdelkih in tudi njihova cena je ugodna.

Vodstvo podjetja bi rado prekinilo z raziskavami in novimi odkritji, kar vsekakor ne bi bilo priporočljivo. Doslej se je opustilo nekaj kakovostnih kamolomov in proizvodnjo so skrčili na najbolj rentabilna delovišča. Koncentracija delovne sile in sredstev je sicer koristno vplivala na povečanje proizvodnje, vendar ...

Res so se umaknili v nekaj »fortes« in velika sreča je, da so le-te bogate na zaloga marmora. Pa je to — spričo vsega že povedanega — tudi perspektiva?

Ne! In referent Ekonomskega servisa je pravilno zaključil: »Stvar družbe je, da prepreči najhujše, ker bodo sicer hude posledice, za katere bomo odgovorni.«

Na tem posvetovanju so dalje ugotovili, da podjetje ne more izpolniti nekaterih nujnih nalog, kot so na primer: zavarovanje delavcev pred vremenskimi nepravilnostmi, dosledno

nagrajevanje po delovnem učinku ob sedanjem stanju zastarelega delovnega orodja in podobno. Proizvodnja se trenutno sicer veča, vendar bodo izposojena sredstva kmalu pošla. Sedanjí uspehi so namreč plod povečane fizičnega truda delavcev in kljub temu ne morejo zagotoviti rešitve osnovnega problema. Število zaposlene delovne sile pada, ker ni moč dobiti mladih delavcev; tarifne postavke ne ustrezajo naravi in težidi dela; to pa pomeni, da ima kolektiv, ki je vztrajal ob najhujšem, dovolj odločne volje, da ne bi podjetja likvidirali.

Gre za osnovno vprašanje: kje so vzroki za trenutno nezadovoljivo gospodarsko stanje podjetja? Odgovorna investicijska »politika« vodstva podjetja pred nekaj leti. Samovolja brez primere v trošenju družbenih sredstev, ki so bila namenjena procvitu podjetja in s tem tudi gospodarstvu na Krasu.

In kje naj bi iskali rešitev, ki so jo doslej že več let zaman iskali, pa jo bo potrebno najti takoj, ker bo lahko jutri že prepozno? Na posvetovanju so takole sklenili:

- Podjetju je treba odobriti odložitven anuitet najmanj za deset let, začnši z letošnjim letom, da bodo sredstva za amortizacijo namenjena izključno svojemu namenu;
- zbrati bo potrebno vsaj pet milijonov dinarjev iz občinskih in repu-

bliških virov za nadaljevanje raziskav;

- podjetje mora najeti posojilo za nabavo najnujnejše mehanizacije (kompresorje, sonde itd);
- kamolome je treba načrtno opremiti;
- sestaviti je potrebno investicijski program in eksploatacijski načrt za bloke, saj proizvodnja plošč ni trenutno najbolj aktualna, v Koprivi pa še lomilec in drobilec in občina naj pomaga opremiti koprivski kamolom;
- podjetje naj prouči stanje zaloga, čeprav se hitro krčijo;
- takoj je treba sestaviti osnutek novega tarifnega pravilnika, ki se naj približa okrajnemu povprečju in čimbolj se velja izogniti izplačevanju 80-odstotnih plač nezadovoljene delovne ure, ki so posledica slabega vremena;
- izboljšati in izpopolniti sestav tehničnega kadra.

Vse te naloge so popolnoma razumljive in v vsem utemeljene, od njihove izvršitve pa je odvisen v začetku počasnejši, a kasneje vse bolj hiter vzpon gospodarske moči Marmorindusa. Glede na ekonomsko in socialno pomembnost tega podjetja, ki mimo drugega pretaplja kraški kamen v drage devize, se je vredno potruditi — to je bilo zaključno mnenje vseh udeležencev tega posvetovanja. Polde Renar

V Kopru že letos 1000 krvodajalcev

Vse množične organizacije v koprski občini, predvsem Rdeči križ, Socialistična zveza in sindikalne podružnice se temeljito pripravljajo na letošnjo krvoda-

jalsko akcijo, ki bo trajala od ponedeljka, 7. novembra, dalje približno teden dni.

Ze prejšnji teden je zato bilo plenarno zasedanje občinskega sindikalnega sveta v Kopru ob navzočnosti predsednikov sindikalnih podružnic koprskih občine, na katerem so med drugim sklenili, da bodo v podjetjih priredili zborovanja delovnih kolektivov in jih seznanili o pomenu te, nad vse človekoljubne akcije. Takšna zborovanja so pod širokovnim vodstvom zdravnikov dr. Iva Kastelica, dr. Marka Kolenca, dr. Amalije Cotič ter drugih že imeli v Vodni skupnosti, Rižanskem vodovodu, v podjetju Pristanšča Koper, ČZP Primorski tisk, Stil, SGP 1. maj, Fructus, Istra-Benz, Slavnik, Vino-Koper, Autocomerice in še v nekaterih manjših obratih ter podjetjih.

Vse kaže, da se bo letošnje krvodajalske akcije, za katero povsod vlada veliko zanimanje, udeležilo skoraj 1000 ljudi. Lani in leta 1957 je bilo komaj 167 krvodajalcev. Akcijo bo izvajala ekipa Zavoda za transfuzijo krvi iz Ljubljane 7. in 8. novembra v TOMOS ter 9., 10., 11. in 15. novembra v prostorih Protituberkuloznega dispanzerja v Kopru.

Člani AMD so za zgled

Mladi zadružniki v Knežaku imajo za seboj po aktivnosti izredno bogato in uspešno leto. V tamkajšnji kmetijski zadrugi so opravili doslej skupno 412 delovnih ur, ki jim jih je KZ plačala. S tem denarjem so organizirali zanimiv izlet po hrvatski Istri. Posebej velja omeniti tudi uspešno organizacijo tretjega kmečkega praznika, ki so ga letos dopolnili z zanimivim tekmovanjem znanja s področja kmetijstva. Vseh 18 tekmovalcev je pokazalo zadovoljivo znanje. Da je delo tega aktiva tako razgibano ter uspešno, je predvsem pripisati prizadevnosti tamkajšnjega kmetijskega tehnika Jožeta Sedmaka.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Industriji za predelavo plastičnih mas in umetnih smol »IPLAS« Koper, razpisuje sledeča prosta delovna mesta:

1. LIKVIDATOR PODJETJA V RAČUNOVODSTVU
pogoj: srednjestrokovna izobrazba in dvoletna praksa.
2. KNJIGOVODJA OSEBNIH PREJEMKOV
pogoj: isto kot pod 1.
3. KNJIGOVODJA SALDA KONTI
pogoj: isto kot pod 1.
4. KNJIGOVODJA OSNOVNIH SREDSTEV
pogoj: isto kot pod 1.
5. TRGOVSKI POTNIK
pogoj: registriran trgovski potnik, praksa najmanj 5 let v prodaji tehničnih in galanterijskih artiklov.

Nastop službe možen takoj. Stanovanje ni zagotovljeno oziroma preskrbljeno.

Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 15. novembra 1960.

Zaradi ugodne elektroenergetske situacije

DOVOLJUJE

Elektrogospodarska skupnost Slovenije v smislu uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o začasnih cenah in pogojih za dobavo električne energije (Uradni list FLRJ št. 33/59)

uporabo električne energije za ogrevanje poslovnih in društvenih prostorov

To dovoljenje smatrajte za splošno, v kolikor pa se to zaradi spremembe energetske situacije prekliche, veljajo posebna individualna dovoljenja, izdana od podpisane Skupnosti.

Upravni odbor Tovarne pletenin Sežana razpisuje delovno mesto

komercialnega vodje

Pogoji: srednja ekonomska šola s prakso ali 10-letna praksa na enakem delovnem mestu

Ponudbe z življenjepisom pošljite do 15. novembra 1960.

Mali oglasi

ZAMENJAM komfortno stanovanje z vrtom v neposredni bližini Tomosa za enako ali večje v Kopru ali bližnji okolici. Naslov v upravi.

OTROŠKO POSTELJICO, kovinsko in dobro ohranjeno, ugodno prodam z žimnico. Naslov v upravi.

ODDAM opremljeno sobo z dvema posteljama. Naslov v upravi lista.

ZA JESEN IN ZIMO dobite vse najceneje v Trstu, MAGAZZINI ALLA STAZIONE v Ulici Cellini 2 (blizu železniške postaje). Bogata izbira vsakovrstne konfekcije. Na propustnice VS poseben popust!

PODJETJE »FRUCTUS« Koper sprejme dve administrativni moči z obvladanjem strojepisja. S stanovanjem ne razpolagamo. Prošnje naslovite na upravo podjetja do 15. novembra 1960.

Radio KOPER

NEDELJA, 6. novembra: — 8.00 Domače novice — 8.05 Kmetijska oddaja: Ob okrajni partijski konferenci v Novi Gorici — Kmetijske zadruge in akcije mladih zadržnikov — 8.30 Za dobro jutro vam bodo zapeli in zaigrali... — 9.00 Naša reportaža: Rad bi delal pri vas — 9.15 Zabavni zvoki — 9.45 Poje Gaby Novak — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Poje moški kvintet »Niko Stritof« — 15.30 30' z velikimi revijskimi orkestri.

VSAK DAN je ob 7.15 in 7.35 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.30 Poročila. Poročila so nato še ob 13.30 in 15.00. Ob 15.10 pa Zabavna glasba, vmes reklame.

PONEDELJEK, 7. novembra: — 13.40 Operni odlomki — 14.30 Ponedeljkov športni pregled — 14.40 Fantazija na Offenbachove melodije, dunajski simfonični orkester dirigira Robert Stolz — 15.30 Prekmurske narodne pesmi.

TOREK, 8. novembra: — 13.40 V zabavnem ritmu — 14.00 S popevkami doma in na tujem — 14.30 Sola in življenje: Pionirji sodelujejo s tovarno — 14.50 Z. Vauda: 5 otroških pesmi poje Anita Mezetova — 15.30 Tečaj italijanskega jezika, VIII. lekcija.

SREDA, 9. novembra: — 7.45 Tečaj italijanskega jezika (ponovitev VIII. lekcije) — 13.40 V ritmu z malimi ansambli — 14.00 Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev — 14.30 Kulturni obzorik: Ali Svobode izpolnjujejo svoje naloge? — 14.40 Parada plošč — 13.30 Poje ženski kvartet »Večernica« iz Trsta.

ČETRTEK, 10. novembra: — 13.40 Les Baxter s svojim orkestrom in zborom — 14.00 Glasba po željah —

14.30 Pogovor z volivci — 14.40 Glasba po željah — 15.30 Tečaj italijanskega jezika (IX. lekcija).

PETEK, 11. novembra: — 7.45 Tečaj italijanskega jezika (ponovitev IX. lekcije) — 13.40 20' z orkestrom Stanley Black — 14.00 Operne melodije — 14.40 Domače aktualnosti: Samoupravljanje v zdravstvu — 14.40 K. Baranović: »Z mojih bregov«, poje Vladimir Ružđjak z orkestrom Zagrebške filharmonije p. v. Silvija Bombardellija — 15.30 Venček narodnih z juga, igra godba Zagrebške vojne oblasti.

SOBOTA, 12. novembra: — 13.40 Pojevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Primorski tednik — 14.40 Melodije P. L. Čajkovskega v priredbi in izvedbi za klavir — 15.30 Nekaj domačih z domačimi pevci in ansambli.

Spet žetev neprevidne vožnje

Neprevidnost voznikov motornih vozil na mokrih in spolzkih cestah je tudi v minulih dneh terjala več prometnih nesreč. V razdobju zadnjih sedem dni se je ponesrečilo samo na ožjem koprskem okolišu kar osem avtomobilistov. Vse nesreče, razen ene, ki se je zgodila 26. oktobra, sicer niso terjale smrtnih žrtev in hujših telesnih poškodb, pač pa občutno materialno škodo.

Prevelika hitrost na spolzki cesti II. reda pri zaselku Sv. Nedelja med Dekani in Črnim kalom je bila vzrok, da je voznik osebnega avtomobila S-18700 Dušan Lavrenčič iz Nove Gorice zapeljal z veliko hitrostjo v občestno hišo. Voznik se je pri tem smrtno ponesrečil, medtem ko sta sopotnika 26-letna M. A. iz Pirana in njen 3-letni sin bila poškodovana. Na avtomobilu je nastala škoda za približno milijon dinarjev.

Prav tako je zaradi velike hitrosti na spolzkem cestišču zavozil v ob-

Zahvala

Ob smrti našega nepozabnega moža in očeta

IVANA VERGANA

iz Ilirske Bistrice se prisrčno zahvaljujemo vsem političnim in gospodarskim organizacijam, vsem onim, ki so ga spremenili na njegovi zadnji poti, ter darovalcem vencev in cvetja. Posebna zahvala vsem, ki so nam stali ob strani, nam nudili pomoč in sočustvovali z nami.

Zalujoči: žena Ana, sin Fidelin, brata Jože in Emil, sestre Regina in Marija ter ostalo sorodstvo.

Obvestilo

7. novembra 1960 se prične tečaj za voznike-amaterje, ki ga bo priredilo Avto-moto društvo v Kopru. Interesenti se lahko prijavijo v pisarni AMD, Koper, Ul. JLA 6, vsak dan od 7. do 14. in od 15. do 17. ure.

veze (moški 275 dni, ženske 223 dni), dopusta sploh ne dobi.

Kolhoz vodi 17-članska uprava, ki jo izvolijo za dve leti, njeno delo pa nadzira še posebna kontrolna komisija.

Po razgovoru si ogledamo moderno urejen hlev za nekaj sto glav živine in rdeči kotečec v nepreurejeni stavbi bivšega veleposestnika. Kljub nekaterim novim zgradbam dobim vtis, da vas le počasi napreduje.

SLOVO

Skozi dež in veter se prebijamo z avtobusom po cesti ob levem bregu Dnjepra. Več sto fantov in deklet iz Kijeva nas priručno sprejme v kulturnem domu na periferiji mesta. Tu smo gostje na mednarodnem večeru mladine. Priredili so ga naši kijevski vrstniki, ki so se kmalu stopili s pisanim sestavom mladenk in mladcev iz Izraela, Angije, Bolgarije, Poljske, Češke in Madžarske. V nepozabnem vrtincu plesa in priručne družabnosti vsi čutimo, da med nami ni preprek in meja.

»Naj živi prijateljstvo med narodi!« vzklikamo navdušeno tudi mi Jugoslavlani, ki smo prinesli te čudovite besede v svojih srcih več tisoč kilometrov daleč iz naše dežele kot poslanico.

— Vi ste Jugoslavlani? Je skozi nasmeš in belino zob vprašal goreli Izraelc, medtem ko je zadržanega Angleza spreletel širok nasmešek; v priručnem stiku sta se srečali tudi rok Jugoslavlani in kovinarja iz Prage.

Različna pot naših dežel v socializem ne more biti in ne sme biti zapreka v utrjevanju lepših, priručnejših odnosov med nami, nam je dejal ob slovesu prvi sekretar Mestnega komiteja Komsomola Leningrada in nadaljeval: Nesporazumov nam naši nasledniki nikoli ne bi oprostili...

Skozi noč, ki jo prepredajo bliski in piš vetra, si utirajo pot naše misli vse do bregov Jadranskega morja, kjer v mirnem zavetju toplih predjesenskih dni počivajo naša mesta, naši ljudje... Zdi se nam, da čutimo pomlad, ko objemamo kijevske pionirje. Kaj vse bi jim radi povedali o naši domovini, da bi se namesto jesenskega deževja tudi v njih mlada srca naselila pomlad!

(Konec)

Nov grob v Hrpeljah

Pretekli teden so v Hrpeljah pokopali Angelo Počkar, ki je uživala med domačini velik ugled, saj je bila znana kot zavedna slovenska žena. S svojim možem je dolga leta kljubovala fašistični okupaciji in v zadnji vojni je odločno podpirala primorske partizane. Po osvoboditvi se je vključila v kulturne organizacije, bila je prizadevna članica ženskih društev in Rdečega križa. Njeni sinovi so danes na pomembnih družbenih mestih, saj jih je dosledno vzgajala v naprednem in narodnostnem duhu.

Zato so se ob njenem preranem grobu zbrali številni domačini in se oddolžili njenemu spominu s cvetjem, poslovnimi nagovori ter slovensko pesmijo.

v2

Bogat program dela

Na mladinski konferenci so sprejeli pretekli teden postojnski gimnazijci obsežen program dela, iz katerega je razvidno, da bodo posebno skrb posvetili organiziranju pestrih oblik idejno-vzgojnega dela in društvenih aktivnosti. O uspehih in problemih organizacije srednješolske mladine je podrobno poročal njen predsednik Franc Sterle.

Študentska univerza

KOPER, 10. novembra ob 20. uri: Vld Vremec, tajnik občinskega odbora Zveze borcev v Kopru, govori o prihodu Kosovelove brigade v Trst in o narodnem heroju Pinku Tomaziču (iz ciklusa pripovedi udeležencev NOB o narodnoosvobodilnem boju Jugoslavije)

POZOR! POZOR!

PODJETJA ORGANIZACIJE USTANOVE

ČZP »Primorski tisk« Koper

Založba „LIPA“

s poslovalnicami

v Kopru, Izoli, Portorožu in Sežani bo imela te dni iz uvoza nekaj prvovrstnih

pisalnih in računskih strojev

sloveče italijanske tovarne
OLIVETTI

★

To so najnovejši tip pisarniškega stroja OLIVETTI DIASPRON 82 s tabulatorjem in valji različnih dolžin: 30, 35, 46, 60 in 70 cm

★

Računski stroji OLIVETTI več vrst

★

Pohitite z naročili! Sprejema jih in daje vse informacije uprava podjetja Primorski tisk na Muzejskem trgu v Kopru, telefon 172

★

Ne pozabite:

OLIVETTI pisalni in računski stroji pri LIPI v Kopru!

★

Še enkrat:

NE ZAMUDITE IZREDNE PRILOŽNOSTI!

Obisk v deželi sputnikov

V prvi vrsti vodimo borbo za štednjo z materialom in dvig storilnosti dela. Vsak četrti delavec v našem rajonu je racionalizator. Naša idejno-vzgojna prizadevanja se odvijajo zlasti pri praktičnem delu. Skrbimo tudi za zabavo in razvedrilo članstva. Na terenih, kjer mladina stanuje, delujejo raznovrstni klubi. Ti med drugim organizirajo tudi razgovore o filmu in umetnosti. Ukvarjamo se z mladinskim turizmom, da bi tako omogočili mladim ljudem zdravo zabavo in razvedrilo.

Nekoga izmed naših zanima, kakšen je odnos Komsomola do religije. »Komsomolci ne priznavajo nobene vere. To je eden izmed pogojev za sprejem v našo organizacijo. Za ostalo mladino organiziramo razna predavanja. Nedavno tega je bila v našem rajonu ateistična konferenca, na kateri so v razpravi sodelovali tudi znanstveniki in mladinci, ki so prišli iz semenišča. Mnogo pozornosti posvečamo individualnemu delu z mladino, n. pr. proslavljanju rojstnih dnevo in porokam.«

»Slišali smo, da so prav na predlog Komsomola leningrajske oblasti oddale poročni dvorec za sklepanje zakonov?«

Spomnim se prisrčnega prizora, ki smo mu bili priča prav v poročnem dvorcu prvi dan našega bivanja v Leningradu. Nekaj pred poldnevom smo bili prestopili prag ene izmed najlepših zgradb mesta. Napis nad vrati nas je opozoril, da smo v dvorcu za sklepanje porok. Povzpeli smo se v I. nadstropje. V sprejemnici smo našli nekaj parov, ki so nestrpnost čakali, da pride vrsta nanje.

»Danes je vendar nedelja. Ali kljub temu opravljajo poročne obrede?« sem začudeno vprašala Lilijo.

»Zakoni se sklepajo vse dni v tednu. Povprečno 60 parov dnevno gre skozi te prostore, kjer najdeš vse, kar je s takšnim dogodkom povezano: matični urad, dvorano za gostijo in celo prodajalno raznih daril.«

Komaj sem si dobro utegnila ogledati bogato opremljeno sprejemnico, so se ob svečanih zvokih nepričakovano na stečaj odprla vrata v glavno dvorano. Nasproti so se nam zable-

ščali prekrasni lestenci, viseči izpod stropa. Resnih obrazov sta vstopila mlad fant in dekle in se po dragoceni preprogi napotila proti sredini dvorane. Mi smo osupli stali pred vrati in čakali, kaj se bo zgodilo.

»Pojdimo v dvorano!« nas je povabila Lilija. »Dovolili so, da prisostvuujemo svečanosti.« Seveda si nismo dali dvakrat reči, saj nas je kar razganjalo od radovednosti. Skupno z mladim parom smo se znašli iz oči v oči s predstavnikoma leningrajskih oblasti. Priljubljeni smo toplim besedam, s katerimi so se le-ti obrnili na oba komsomolca. Ko so se na rokah novoporočencev zasvetili prstani, so ju sorodniki z vseh strani obsuli s cvetjem. V zadregu smo stali v ozadju dvorane. Čutili smo, da bi morali nekaj storiti. Če bi bil pri rokah vsaj šopek cvetja! Prva se je znašla Lilija. Brez posebnih ceremonij naju je s Krstom potegnili pred novopečena zakonca:

PIŠE: Marija VOGRIČ

»Predstavnika grupe jugoslovanskih turistov vama želita čestitati,« naju je kar najavila. Z obrazov ženina in neveste je bilo hkrati razbrati presenečenje in veselje. Vsa srečna sta naju za čestitke nagradila z velikanskimi šopki cvetja, ki so jima jih malo prej porinili v roke sorodniki in prijatelji. Nekaj minut kasneje je vratar ves začuden odpiral vrata parov, ki ga sploh ni bil videl vstopiti. Obložena s cvetjem sva v splošnem smehu s Krstom zapuščala dvorec, pred katerim so naju sprejele fotokamere najinih kolegov.

»Da, res je tako,« slišim odgovorjati predsednika komiteja na vprašanje člana naše grupe. »In lahko rečemo, da so uspehi presenetljivi, saj se velik del mladih parov sploh cerkveno več ne poroči.«

Naše gostiteljice seveda prav tako zanima, kakšno je življenje v Jugoslaviji. Zastavljajo nam številna vprašanja o delu mladinske organizacije. Zlasti želijo več izvedeti o delavskih svetih v podjetjih in problemih na vasi.

V KOLHOZU LENIN

Skozi jutranjo meglo brzimo z avtobusom po razmočenem asfaltu. Tokrat je naš cilj kolhoz »Lenin«, eden največjih v gačanskem rajonu, oddaljen nekaj desetnih kilometrov od Leningrada.

V skromno opremljenem provizoriju nas sprejmejo predstavniki uprave kolhoza. V skopih obriših nam predstavijo življenje v kolhozu. Le-ta se razprostira na 8000 ha, od tega 1.500 ha obdelovalne zemlje. V raztresenih naseljih in vaseh živi 500 družin z 2.000 člani. Kolhoz, ki se ukvarja samo s kmetijsko proizvodnjo, ima 22 kamionov, 20 traktorjev, 3 kombajne, 2 silosa in 120 elektromotorjev za mložo. V proizvodnji dela 9 agronomov in 2 v upravi, razen njih pa še več tehnikov.

Plan, odrejen od države, določa, da bodo letos v glavnem na leningrajski trg morali postaviti 150 ton mesa, 1.630 ton mleka, 300.000 jajc, 500 ton sočiva in 500.000 ton krompirja. Zaradi bolj stimulativnega načina nagrajevanja, ki ga uvajajo zadnja leta, jim izpolnitev plana ne dela preglavice. Življenjska raven kolhoznikov se je po izjavi članov uprave v zadnjem času občutno zboljšala. Prej je delovna sila pritiskala v mesta, zdaj pa so že priča obratnemu procesu. Tako se vrača v kolhoz celo mladina, ki je dovršila srednjo šolo.

Svoj prosti čas prebijejo kolhozniki v rdečih kotečih, ki jih ima vsaka brigada. Letno gre v kulturne nameste 2% od bruto dohodka. Po naihujšem delu navadno uprava organizira izlet v Leningrad, 14-dnevne dopuste pa člani koristijo lahko v svojem domu počitka. Kolhoznik, ki ni izpolnil med letom svoje delovne ob-

NOGOMETNO PRVENSTVO KOPRSKEGA OKRAJA

NK Tabor (Sežana) premagal NK Izolo

V četrtem kolu nogometnega prvenstva koprškega okraja je Tabor v Sežani premagal Izolo s 3:1. Ilirska Bistrica je na domačem igrišču premagala Pivko s 4:3, Postojna je izgubila s Sidrom 1:2, v srečanju Tomosovih enajstoric pa je A moštvo premagalo B s 4:0.

Najpomembnejše srečanje tega kola je bilo v Sežani. Ob velikem zanimanju občinstva so domačini zasluženo premagali bivšega člana slovenske conske lige. Tekma je bila borbena od prvega do zadnjega trenutka. Zlasti v prvem polčasu sta se obe enajstori zagrizeno borili za prednost, ki pa je nista dosegli, saj je bil izid 1:1. Proti koncu prvega polčasa je bil poškodovan Jerkovič in to je pomenilo za Izolo hud udarec. Jerkovič je namreč do konca igre le statiral na krilu, v obrambi pa je nastala občutna vrzel, ki so jo domačini dobro izkoristili. Ne glede na to pa zmagi Tabora ni kaj oporekati. Kakor preteklo nedeljo v Kopru so Sežančani tudi tokrat presenetili s hitro igro in tudi z vzdržljivostjo. Z neodločenim izidom v Kopru in z zmago proti Izoli je Tabor povsem popravil slab vtis iz prvih dveh tekem in se zdaj spet poteguje za prvo mesto. Po točkah je tudi že dohitel Tomos A, kajti temu se v uradni lestvici ne šteje zmaga proti B moštvi, ker le-to nastopa izven konkurence.

Da bo Postojna po štirih tekmah doživela kar dva poraza na lastnem igrišču, ni nihče pričakoval. Toda nedeljski poraz proti Sidru je že dokaz, da je moštvo v resni krizi. Pirančani so zmagali povsem zasluženo

in bi bil lahko izid ob večji spretnosti napadalcev že ugodnejši v njihovo korist. V tekmi proti Sidru smo opazili, da so posamezni igralci zamenjali svoja standardna mesta, kar pa se je pokazalo kot škodljiv eksperiment. Zlasti velja to za srednjega krilca, ki se je doslej v obrambi odlično uveljavil, v napadu pa je samo hromil akcije. Menimo, da bo potrebno v vrste postojnskih igralcev vnesti nekoliko več discipline, kajti v nasprotnem primeru se bo začela barka potapljati. To pa ne bi bila škoda le za postojnski nogomet, marveč tudi za ves primorski nogomet, saj je bila Postojna doslej zmeraj med vodečimi moštv.

Morda je v tem kolu največje presenečenje nizka zmaga Ilirske Bistrice na domačem igrišču. Pivka je doslej vsa srečanja izgubila z visoko razliko, tokrat pa so novinci prvič »pokazali zobe« in v prvem polčasu celo vodili z 2:1. Ilirska Bistrica je morala v drugem polčasu napeti vse sile, da si je priborila dve točki. Toda zmaga domačinov je bila bolj plod pomanjkanja rutine gostov kot pa njihove dobre igre.

Gladko zmago Tomosa A nad rezerno ekipo smo pričakovali, saj bi bil vsak drugačen izid hud moralni udarec za selektorje. Tokrat je trener napravil še nekaj eksperimentov v napadu prvega moštva in vse kaže, da bodo Tomosovi enajstoričniki počeli le ustaliti. Pogoste menjave namreč več škodujejo, kot koristijo, hkrati pa lahko le kolikor toliko standardna ekipa osvoji in izpolnjuje določen koncept igre.

OKRAJNA ROKOMETNA LIGA

Najuspešnejši koprski Partizan

V nedeljo se je nadaljevalo rokometno prvenstvo koprškega okraja. V moški ligi je koprski Partizan premagal Dekane z 32:6, piranski Partizan je premagal koprsko Učiteljske s 23:10, medtem ko je izolski Partizan že med tednom premagal IKS s 27:26. Visoko zmago koprškega Partizana so pričakovali, medtem ko preseneča razmeroma nizka zmaga piranskega Partizana. V prvem delu igre je bilo Učiteljske povsem enakovredno, tako da je bil izid 7:6 v korist domačin. Tudi po odmoru so se Koprčani dobro borili in izenačili na 7:7, nato pa se je uveljavila kondicijska in tehnična premoč Pirančanov. Lah-

ko trdimo, da so gostje kljub porazu zapustili dober vtis, medtem ko so domačini, ki so preteklo nedeljo prikazali dobro igro, tokrat nekoliko razočarali.

Po drugem kolu vodi koprski Partizan s štirimi točkami. Enako število točk ima tudi piranski Partizan, vendar nekoliko slabši količnik. V ženski ligi so igralke piranskega Partizana slavile še eno pomembno zmago. Premagale so Ekonomsko srednjo šolo iz Kopra z 11:1. Zdjaj imajo štiri točke in odlični količnik 43:4. Igralke piranskega Partizana so brez konkurence v ženski ligi in jim je prvo mesto povsem zagotovljeno.

MALI ROKOMET

Dvoštevlična zmaga Koprčank

V sedmem kolu republiške rokometne lige so Koprčanke na svojem igrišču katastrofalno porazile igralke trboveljskega Rudarja z 12:3 (6:1). Več sto gledalcev je navdušeno pozdravilo uspeh domačink, ki je vsekakor največji v letošnji sezoni.

Koprčanke so prevladovala med vso igro in dosegle tako visoko razliko ne samo zaradi tehnične superiornosti, marveč tudi zaradi dobre taktike. Pogosto so namreč izvajale na-

sprotno igralko čez polovico igrišča ter nato v protinapadu dosegale gole. Seveda so v tem uspevale zaradi primerne hitrosti in tehnike podajanja. Prav pomanjkanje teh vrtilin pa je bila v prvih tekmah najboljšeja točka koprskih igralke. Nedeljska tekma (in tudi že tekmi z Dravo in s Črnomljem) pa je pokazala, da so Koprčanke pod sistematičnim vodstvom prof. Furlanica že odpravile večino pomanjkljivosti. Upamo, da bodo zlimski premor še boljše izkoristile in da nas bodo spomladl še ugodneje presenečale.

REKORDNA PRIJAVA

Okrajna komisija za košarko prijela v nedeljo v sežanski telovadnici košarkarsko prvenstvo Slovenskega Primorja za mladince. Na sedežu komisije v Postojni poudarjajo, da bo letošnje prvenstvo po številu sodelujočih ekip doslej najbolj množično, saj so že do 1. novembra prijavila udeležbo naslednja moštva: Partizan iz Kopra, Postojna, Sežana in Pirana, nadalje pa tudi novinci IKS iz Kopra in GSS iz Postojne. Prijeto osvežitven letošnjega tekmovanja bo nudila nedvomno udeležba moštva iz Dornberga, ki je hkrati edino doslej prijavljeno moštvo iz goriškega okraja.

Prehodni pokal v tej konkurenci branijo mladinci iz Tolmina, ki pa doslej svoje udeležbe na prvenstvu še niso prijavili. (ma)

TUDI V POSTOJNI NOVO KEGLJIŠČE?

Kegljaški šport doslej na Primorskem ni našel ugodnih tal za razvoj, čeprav je sorodno ballnanje prodrlo že v najbolj zakotne vasi. Nedvomno je temu vzrok pomanjkanje kegljišč, kajti graditve in vzdrževanje teh športnih objektov, ki morajo biti obvezno pokriti, zahteva relativno precejšnje stroške.

Vse pa kaže, da bo Postojna v bližnji prihodnosti kljub temu dobila novo kegljišče, kajti Občinski svet za telesno vzgojo je pred dnevi že naročil izdelavo načrtov za štirinestni objekt, ki naj bi stal v bližini nogometnega igrišča. Ni dvoma, da so uspehi kegljačev iz sosednjega Rakeka, ki zanjo znova in znova tudi v zveznem merilu lepe uspehe, končno naštet na ugoden odmev tudi med Postojnčani. Morebitna gradnja nove kegljarne pa bo vsekakor precej draga, vendar bi se dalo stroške občutno znižati z dobro in plodno organizacijo prostovoljnega dela.

(ma)

BERITE IN ŠRITE

»SLOVENSKI JADRAN«

NA ŠAHOVSKEM KVALIFIKACIJSKEM TURNIRJU V KOPRU

vodita Muser in Podnič

V Kopru so odigrali že štiri kola kvalifikacijskega turnirja. Udeležba je preseгла vsa pričakovanja, saj je na spisku 18 igralcev. Švicarski sistem omogoča, da se turnir ne bo preveč zavlekel, kar je marsikoga doslej odvrčalo od udeležbe na turnirjih z večjim številom udeležencev. Po četrtem kolu sta v vodstvu Muser in Podnič, ki imata po tri točke.

Pred dnevi so odigrali tudi prvi brzoturnir v letošnji sezoni. Udeležilo se ga je 11 igralcev. Prvo mesto je osvojil Gerželj z osmimi točkami. Drugo mesto je osvojil Habič s 7 in pol točkami, med-

tem ko sta si tretje in četrto razdelila Zavec in Erjavac s 6 in pol točkami.

Nova Gorica osvojila DRAGOCENO TOČKO

V šestem kolu slovenske conske lige se je Nova Gorica pomerila na domačem igrišču s Soboto in dosegla neodločen izid 2:2. Goričani so torej osvojili dragoceno točko z nasprotnikom, ki je ne samo prvi na lestvici, ampak tudi v izredni formi, saj je večino svojih nasprotnikov premagal z visokimi izidi. Se bolj pohvalno pa je dejstvo, da je bila Nova Gorica večji del tekme boljše moštvo in da je tri minute pred koncem tekme vodila z 2:1. Goričani so zdaj na osmem mestu lestvice. Imajo pet točk, prav toliko kot celjski Kladivar.

V. JUBILEJNO ČLANSKO PRVENSTVO PRIMORSKE V KOŠARKI

Mnogo neuresničenih napovedi

Ilirska Bistrica že tretjič osvojila pokal KZS

V organizaciji okrajne komisije za košarko je bilo v nedeljo v Kopru V. jubilejno prvenstvo Slovenskega Primorja za pokal Košarkarske zveze Slovenije. Celodnevno tekmovanje, ki si ga je ogledalo le borno število gledalcev, kar za Koper ni prav nič pohvalno, je ob zaključku košarkarske sezone 1960 navrglo kup ugotovitev, ki bodo v prihodnje verjetno vplivale na reorganizacijo tega prvenstva.

Nesmiselno je namreč, da Komisija za košarko še nadalje vztraja na organizaciji tradicionalnega prvenstva v primorskem okviru, če pa se valjito na tekmovanje že nekaj let ne odzove niti eno moštvo iz goriškega okraja. V bodoče bi zatoorej kazalo primorsko prvenstvo vsestransko presaditi na koprsko tla in mu dati morda obeležje jubilejnega košarkarskega tekmovanja v počastitev Dneva republike.

Druga ugotovitev z nedeljskega prvenstva članov je, da so moštva kljub izredni borbenosti prikazala kvalitetno slabo košarko in da so se prvenstva udeležila le štiri društva. Izjemo v tem pogledu predstavlja Partizan iz Postojne, ki je postal v Koper mlajše in starejše moštvo, vendar je tudi to dejstvo prej kot slej posledica nezdravih trenj, ki vladajo med košarkarji v tem društvu.

Napovedi, da bo Partizan iz Ilirske Bistrice bolj suvereno kot kdaj koli

doslej osvojil prehodni pokal v trajno last, so se le delno uresničile. Kaže, da se moštvo počasi otreša sijajne forme, v kakršni je nastopalo v republiškem tekmovanju. To je prišlo še posebno do izraza v finalnem srečanju s starejšim moštvom Postojne, ki so ga Bistričani sorazmerno zelo težko premagali, čeprav so vložili v igro mnogo znanja in truda. Priporočiti je tudi trenja, da je prav to staro »moštvo« Postojne, na čigar račun je bilo letos izrečenih toliko nepravilnih obtožb, priredilo na prvenstvu v Kopru največje presenečenje in to bolj zaradi prikazane igre kot nepravilne osvojitve drugega mesta. Še enkrat je zato vredno poudariti, da gre torej iskati korenine neuspeha Postojnčanov v republiški ligi vse prej v medsebojnih razprtijah kot pa v starosti igralcev. Nedeljsko prvenstvo po misel v celoti potrdilo in upravo postojnskega Partizana bi se morala končno nad tem dejstvom le zamisliti.

Na letošnjem prvenstvu članov v Kopru je nastopilo pet ekip, ki so bile v polfinalnem delu tekmovanja po žrebu razdeljene v dve skupini. V prvi sta se srečali moštva Partizana iz Ilirske Bistrice in Izole. Zmagali so Bistričani z izidom 70:50 (37:28). Moštvo Izole je v vsej tekmi predvsem po zaslugi izredno razpoložljive Lovrenčiča prijetno presenetilo, vendar kljub temu ni moglo ogroziti zmage favoritom, čeprav so igrali ležerno.

V drugi polfinalni skupini pa so bili doseženi naslednji rezultati: Postojna A : Postojna B 39:35 (15:26), Koper : Postojna A 38:26 (18:12) in Postojna B : Koper 56:41 (27:18). Tako se je zaradi najboljšega količnika v koših, kakor je razvidno iz lestvice, plasiralo v finale B moštvo Postojne.

POSTOJNA B 2 1 0 1 01:80 2 +9
KOPER 2 1 0 1 79:82 2 -3
POSTOJNA A 2 1 0 1 65:73 2 -8

V popoldanskem nadaljevanju prvenstva je bila najprej na sporedu finalna tekma med zmagovalcema

Pismo športnemu uredništvu Na čigavi strani je resnica?

Tovariš urednik!

Komisija za odbojko pri Okrajni zvezi za telesno vzgojo je v Slov. Jadrnu pikro odgovorila na moj članek »Zgrešena odločitev«, v katerem sem napisal nekaj dejstev okrog verifikacije tekme okrajne košarkarske lige med moštvoma GSC iz Postojne in Partizana iz Hrpelja.

Nimam namena, se v svojo obrambo poslužiti napada, kakor je to stori komisija, očitačoj mi, da ne poznam odbojarskih pravil. Saj tudi sam pred tedni v članku nisem oporekal komisiji, da njeni člani ne poznajo odbojarskih pravil, trdil pa sem, da so jih v tem konkretnem primeru materialno prekršili. Zavedam se, da moram, če sem se že lotil tega posla, poročati o športnih dogodkih objektivno, pisati o uspehih, neuspehih in napakah ne glede na to, komu so se pripetile. Zato tudi ob poročanju o dogodkih okrog te tekme nisem imel drugih tendenc, kakor povedati resnico, čeprav sem že vnaprej vedel, da bo za nekoga neuporabna.

Se enkrat želim ponoviti nekaj dejstev o tekmi in s tem s svoje strani zaključiti polemiko. 19. septembra sem bil določen, da ob 10. uri sodim prvenstveno tekmo med GSC in Hrpeljami v Postojni. Moštvi sta prišla na igrišče za Dijaškim domom, kjer pa nikdar ne igrajo prvenstvenih tekem, že 15 minut pred deseto. Ker je bilo na igrišču nekaj centimetrov vode, smo se sporazumeli, da se tu tekma ne bo odigrala. Postojna ima namreč še tri druga igrišča in igralci GSC so zato takoj odšli, da začrtajo drugo igrišče sporazumno najkasneje do 11. ure. Toda igralci prireditelja niso imeli volje, da bi vsaj sedaj uredili novi teren, če ga že pred tekmo zaradi nemarnega odnosa do tekmovanja niso mogli (eno od njih je bilo celo popolnoma nered za igro in samo za dovoljenje bi bilo treba vprašati) in so se raje sprehajali po mestu. Razumljivo je tedaj, da sem v takšnih okoliščinah ob 11. uri tekmo povsem upravičeno odločil s 3:0 p. f. v korist Hrpelja. Pri tem pa sem imel še v vidu dejstvo, da moštvo GSC nima svojega lastnega igrišča, kakor trdi komisija, in da gostuje ob igranju prvenstvenih tekem izmenoma na vseh treh igriščih.

V čem sem potemtakem dozvedno prekršil pravila in na kakšni osnovi je potem komisija na prošnjo GSC odredila, da se tekma dva tedna kasneje odigra v Hrpeljah?

Zdi se mi, da je o tej zadevi kvalitativno dati svoje mnenje tudi športno uredništvo Slov. Jadrana, če je že hkrati pripravljeno odstopati prostor za objavljanje omenjene polemike, ki jo sam smatram za skoraj nemembno.

M. A., odbojarski sodnik Postojna

MNENJE OB PRVIH POBUDAH ZA UVEDBO ATLETIKE V NAŠA DRUŠTVA

Najprej zagotoviti strokovni kader

V 42. številki Slovenskega Jadrana smo na športni starni prebrali obrobni zapis izpod peresa (bb) z naslovom »Zakaj je atletika zapostavljena?«. Zares, za naše okrajne športne razmere zelo umestno vprašanje, posebno če vemo, da atletike v naših društvih sploh nihče načrtno ne goji. Iskati krivce takšnega stanja, in to celo tam, kjer jih menda ni, pa ne bi trenutno prav nič koristilo porajajočim se željam in hotenjem našega vodilnega okrajnega telesno-vzgojnega foruma, da atletika končno le najde časovno vsaj vzporedno mesto z ostalimi športnimi panogami v naših društvih, če vodilnega iz objektivnih razlogov trenutno še ne more prevzeti. Kajti govoriti sedaj o krivcih, bi pomenilo prav toliko, kot spet znova zaiti na tisto staro stranpot, ki ni zmogla našemu podeželjskemu športu nikdar nuditi več od nekakega naveličnega tarnanja.

Danes pa so potrebne pobude, realne, otipljive in vztrajne pobude. In to za atletiko menda še posebno velja, če pa vemo, da se med večino telesnovzgojnih delavcev v okraju skoraj nihče ne zmeni zanj.

Okrajna zveza za telesno vzgojo je sedaj napravila v tej smeri prvi korak. Objektivno pa obstoji bojazen, da upegate akcija že ob svojem rojstvu zapusti kampanjiščini, če je ne bomo uspešni, ne v vodilnem forumu, marveč v naših društvih po okraju kar naprej in s trdnimi argumenti postaviti na pravo mesto in predvsem pred prave ljudi.

Neobhodno je v tej zvezi naglasiti naslednje. Atletika je po svoji prirodi ni šport, ki bi že v mesecu ali dveh navrgel društvom kakršnekoli otipljive športne dosežke. Niti leto dni vztrajnega dela še ne bo pokazalo okolici tistih pravih rezultatov,

ki bi jih društveni delavci in atletiziranci sami radi izčimili iz svojega dela. Zato bo tem bolj potrebno društvenemu članstvu samemu naglašati pravi pomen uvajanja te športne panoge in brez strahu mu vnaprej priznati, naj si od začetnih korakov na atletskih boriliščih ne obeta nekaj nedosegljivega, marveč vse prej prenekatere neprijetnosti, če pa vemo, koliko trdega in vztrajnega dela je potrebno povprečnemu atletu že za dvomilijono in marsikdaj kratkotrajno afirmacijo.

Ta moment individualne afirmacije bo v tej prvi akciji za popularizacijo atletike v naših društvih vsekakor potrebno naglašati, če pa vsekod, ki se loti atletike, tudi računa nanj, saj se je doslej te »kraljice športa« lotilo le zelo malo ljudi samo iz gola naključja ali želje, da bi ob skoku v višino, tekah in metih zgolj fizično ali duševno krepili sami sebe.

To pa je cilj atletike. Primaren cilj in tako ga je treba načelno tudi postavljati. Toda kdo naj ga v naših društvih propagira?

Piscej prejšnjega članka poudarja, da je prišlo na sejo, kjer so govorili o atletiki, le pet od 27 povabljenih tovarišev. To dejstvo pa ne sme biti za sedaj niti malo zaskrbljujoče. Kajti zdi se, da se bo treba na prvem koraku razvoja naše atletike neizogibno oprjeti najprej naših nekdanjih domačih atletov, v Kopru nekdanjega zaprekaša Oliverija, v Postojni nekdanjega rekorderja na dolge proge Krajca in drugod še drugih — manj znanih. Potrebno bi jih bilo povabiti na posvetovanje in potem k delu, ki se ga menda ne bi odrekli. Če pa se bomo lotili propagiranja atletike brez predhodne zagotovitve strokovnega kadra, bomo že leto dni verjetno spet stali na izho-

dišnih pozicijah, le da ne bodo še zdaleč več tako efektivne.

Drugo, nič manj važno vprašanje so seveda rekviziti, ki bi treba z njimi oskrbeti društva, in atletski tereni. Brez njih tudi atletike ne bo. Toda z raznimi improvizacijami bi se dalo ta problem v začetni fazi razvoja atletike le nekako prebrskati, kot so ga pred leti v Kočevju, Črnomlju in drugod, kasneje pa bodo potrebe in zahteve same terjale ustrezajočo gradnjo najraznovrstnejših atletskih borilišč.

Teh nekaj dejstev, ki je nujno z njimi računati, če smo zares trdno odločeni, kaj več napraviti za uvedbo atletike v naša društva, bi moralo menda dobiti sedaj primaren pomen. Neobhodno pa je potrebno, da o tej problematiki spregovorimo v našem lokalnem tisku in posebno na širših posvetovanjih v naših društvih Partizanov in drugih zainteresiranih ljudi. Vsaka konstruktivna pobuda bi lahko mnogo koristila in je zato diskusija, zasnovana na kar najširši osnovi, sedaj prepotrebna.

Dejstvo je, da izpuščamo iz rok ključne pozicije v naši telesnovzgojni in športni dejavnosti, če zanemarjamo razvoj atletike. Samo deklarativno priznavanje in hvala smernicam I. jugoslovanskega kongresa za telesno kulturo pa bi postalo sčasoma tako ali tako brezpredmetno, če ne bi s konkretnimi posegi nekje zadeli ob tisto granitno steno, ki je doslej sterilno zadrževala hitrejši razvoj tako pomembne družbene dejavnosti, kot sta telesna vzgoja in šport.

Sedaj postavljamo torej v prvi plan razvoj atletike. Prvi koraki bodo težji, kot se zdi, zato pa bo treba tembolj odločno zastaviti vse razpoložljive sile za njen razvoj. (ma)

Tomosovo presenečenje

Nemški časopis »Das Motorrad« o zmagi naših mopedov na mednarodnem prvenstvu Zahodne Nemčije

V zadnjem času je bilo toliko večjih športnih in drugih svetovnih dogodkov, da je ostal pomemben uspeh naše mlade industrije motorjev nekam v senci. Koprška tovarna motornih vozil Tomos je namreč prepričljivo zmagala na mednarodnem tekmovalstvu v Zahodni Nemčiji, ki ga prirejajo proizvajalci mopedov. Za dirke v Hockenheimu je prijavil Tomos štiri motorje. Ker velja to tekmovalstvo za nemško nacionalno prvenstvo, so se merili med seboj le nemški tekmovalci, zakaj tuji vozači nimajo pravice do tekmovalstva.

Uspeh je bil nadvse nepričakovan: startali so štirje Tomosi, na cilj so prišli vsi štirje, in med njimi je bil tudi zmagovalec, ki je prevozil najhitrejši krog s povprečno brzino 113,1 kilometra na uro.

Uspeh Tomosovih 50-kubičnih motorjev je napravil na nemške in ostale strokovnjake tolikšen vtis, da o tem še vedno pišejo in razpravljajo. Vodilna nemška motociklistična revija »Das Motorrad« je objavila o tekmi tudi tole:

»Pred tekmovalstvom je bilo premalo časa za treninge, na katerih bi mogli tekmovalci regulirati in urediti prenoše, niti niso imeli vsi tekmovalci priložnosti, da bi se pobliže seznanili z novimi stroji. Posebno velja to za štiri nemške vozače — Leschmana, Rosenbuscha, Rütigerja in Kramerja — ki so vozili stroje jugoslovanske tovarne Tomos. Ti dirkalni mopedi s prostornino 50 ccm ustrezajo pravzaprav serijski proizvodnji po licenci Pucha, vendar je stroj lastne konstrukcije (inž. Miheve). Na naprej nagnjenem cilindru brez ventilatorja (!) in petstopenjskega prenosa ni bilo moč opaziti nič senzacionalnega.

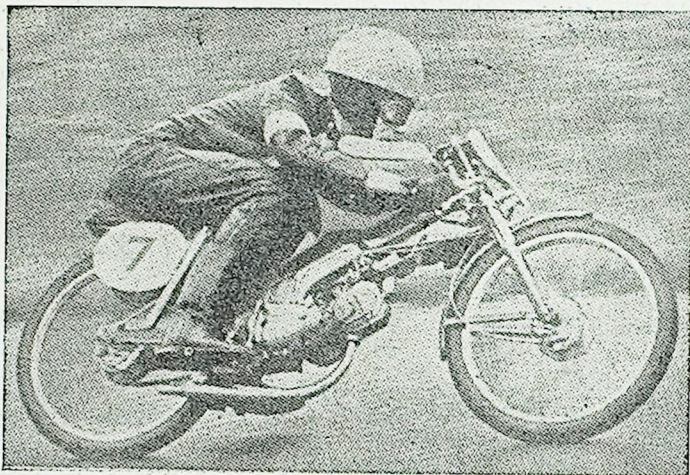
Na prvo letošnje tekmovalne »petdesetke« so prišli naši jugoslovanski prijatelji v Hockenheim le kot opazovalci. Po dirkah naših tekmovalcev na Ljubelju so bila občutja naših tekmovalcev precej črnogleda. Nemški tekmovalci so bili tam premagani, vendar ni v našo zmago v Hockenheimu njihove podvomil. Bili smo prepričani v našo zmago, saj so se že mnogi zaman po-

skušali meriti s Kreidlerjevimi »Floretti«, vozača Ansheid in Dietrich pa sta dosegla na treningu 110,9 oziroma 111,4 km na uro. Na startu se je pojavilo 31 tekmovalcev.

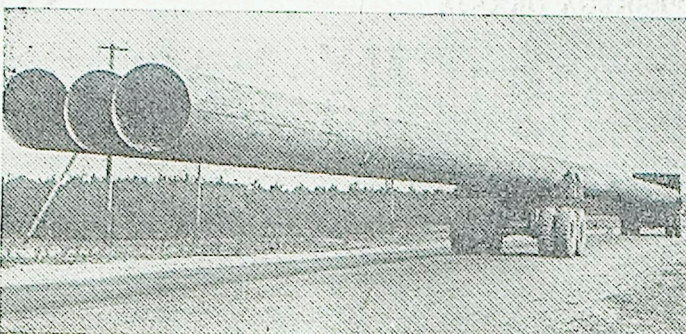
Ze po prvem krogu in naslednjih 200 metrih so se Kreidlerjevi Floretti in Tomosi med seboj tako pomešali, da je bilo vsakomur očitno, da prisostvujemo borbi za vse ali nič. Rosenbusch na Tomosu se je priljeplil vodečemu Dietrichu (Florette), za tretjeplasiranega Ansheida (Florette) pa se je zdelo, kot da varčuje svoje sile. Po tretjem krogu pa je Rosenbusch zaostal za njima za celih 400 metrov. Ko je šel mimo komisije, je dal znak, da je pogrešil pri menjavanju sklopke. Vse je kazalo, da je tekma odločena in zmagovalec znani. Mahoma pa, je mar to mogoče, je Tomosovec Rosenbusch pognal, se prebil na čelo in dosegel najhitrejši krog s povprečno hitrostjo 113,1 km na uro. Z neverjetno naglico je gotal prostor pred seboj in vedno bolj puščal za seboj vozače na Kreidlerjevih strojih. Bodo mar dopustili, da jih osramoti golobradi novinec in jih užene v kozji rog?

Ne, ni pogreška. Direktor tekmovalstva maha z zastavico na cilju. Vozač s startno številko 7, Rosenbusch, je na Tomosu švignil preko cilja s prednostjo petih sekund. Kaj pomaga Ansheiderju, vozaču na Floretti, da je kot drugi premagal svojega tovarniškega rivala Dietricha za tri sekunde? Četrto in peto mesto sta zasedla spet Tomosovca, in nato še osmo. Zares, bila je to senzacija, ki jo je malokdo pričakoval.

Takšen je bil po sodbi (premaganih) gostiteljev podvig Tomosovih mopedov na nedavnem mednarodnem prvenstvu Zahodne Nemčije.

Nemški tekmovalci Rosenbusch je s Tomosovim mopedom zasedel prvo mesto na pisti za motorje do 50 ccm v Zahodni Nemčiji na vsakoletnem tradicionalnem tekmovalstvu nemških vozačev in najboljših motorjev sveta. Na splošno presenečenje je letos levji delež zmag in nagrad pobrala naša koprška tovarna motornih vozil TOMOS, ki je na dirke poslala štiri mopede in so vsi štirje prišli na cilj — prvi in med prvimi. Posnetek je iz nemškega časopisa »Das Motorrad«

Povpraševanje po zemeljskem plinu je v Sovjetski zvezi vedno večje. Uporabljati so ga začeli tudi v črni metalurgiji, kjer zemeljski plin počasi nadomešča tradicionalni koks. Zdaj v Sovjetski zvezi na veliko polagajo plinovode od naftnih polj do jeklarskih središč. Na sliki: transport ogromnih cevi premera 1,20 m. Skozi takšno cev bo šlo letno okrog enajst milijard kubičnih metrov zemeljskega plina

Američani snemajo v Spaniji film o Guliiverju in njegovih potovanjih v deželo Liliputancev in velikanov. Režiser Jack Sher, producent C.H. Schneer, igralec Guliiver pa Kerwin Mathews. Iznašili so poseben sistem, po katerem lahko neposredno pri snemanju filma jo posamezne trike, s pomočjo katerih prikazujejo nesrazmerje med velikanom Guliiverjem in Liliputanci. Na sliki: kader iz filma, ko Guliiver pomaga Liliputancem

NAGRADE NI DOBIL NIHČE

Uprava Kluba filipinskih novinarjev je na neki zabavi ljubila bogato denarno nagrado tistemu, ki ima pri sebi sliko svoje — tašče. Nagrade ni dobil nihče.

HUMOR NIKITE HRUŠČEVA

Na nekem sprejemu v New Yorku je bil Nikita Hruščev izjavil tudi tole: »Naši sputniki se nad vsemi mesti oglašajo z 'bip-bip-bip', izjema je le Washington. Nad tem mestom se oglašajo s 'ha-ha-ha'.

Dežnik v rokah vojne mornarice: kaj nenavadna slika, saj je sicer to orodje britanskim mornarjem posebej prepovedano! Toda mornar John Popplewell na gornji sliki je moral dežnik nositi na poseben ukaz: dodeljen je bil namreč v osebno spremstvo in pomoč soprogi britanskega predsednika vlade MacMillana, ko je ta pred nekaj dnevi s premijerom obiskala vojno luko Portsmouth

Afera z oljčnim oljem

Do sedaj so ugotovili, da so pojedli Italijani samo v letošnjem letu 2.500.000 kilogramov mila. To najnovejšo afero so odkrili v Savoni, mestu ob Genovskem zalivu, kamor je v začetku leta prispelo več ladij mila. To milo je brez sledu nekam izginilo in tako je postala zadeva sumljiva. Oblasti so odredile preiskavo in ugotovile, da so to milo predelali v »oljčno« olje. Vzroke ni težko odkriti. Država je namreč navila visoke carine za uvoz oljčnega olja, da bi zaščitila domačo proizvodnjo. Trgovci pa so ta predpis spretno izigrali. Ker za uvoz mila ni carinskih omejitev, so uvozili milo, ki je bilo menda napravljeno iz oljčnim oljem. Milo so predelali in mu odvzeli oljčno olje, vendar pa poznalci sodijo, da je bilo milo napravljeno le iz živalske maske, ki jo dobivajo s predelovanjem odpadkov v klavnicah: iz rogov, kopit, drobovja itd. Te »surovine« so seveda

neprimerno cenejše od oljčnega olja in tako je bilo mogoče s takšno malverzacijo imenitno zaslužiti. Ko so vprašali poznane strokovnjake, ali je moč razlikovati čisto oljčno olje od takšne »milnice«, jim je odgovoril: »Ni

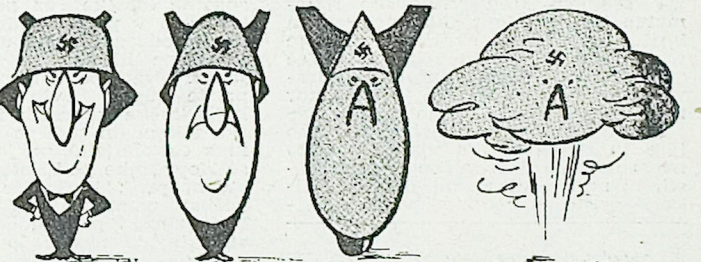

— Si prepričan, da je to res čisto olivno olje?

kemičnega procesa, ki bi mogel to zanesljivo dokazati. Jaz osebno morem po okusu spoznati, ali je olje napravljeno iz živalske maske ali iz oliv, vendar ni človeka, ki bi lahko ugotovil razliko, če se doda takemu olju vsaj majhen procent čistega oljčnega olja. In tako je moč videti sedaj v Italiji prizore, ki so bili običajni v času vojne: meščani hodijo s kantami in baloni na deželo in kupujejo olje neposredno od kmetov.

— Če je res, da ste bili poslani od Organizacije združenih narodov, da bi od blizu proučili naš prehranski sistem, se pač ne boste mogli pritoževati!

Zahodnonemška BONNba ali kako se lahko konča zahodnonemško oboroževanje

RAZLIKA V KOPRODUKCIJI

Igralec našega prvega celovečernega filma »Slavica« Marijan Lovrič je ob neki priložnosti dejal: »Slavica ni samo naš prvi umetniški film, to je tudi naša prva koprodukcija in to z Nemci. V naši ekipi je tedaj delalo tudi mnogo Nemcev, vojnih ujetnikov. Nosili so sončnike in stole, vozili so avtomobile in nam prinašali vodo. Sedaj se je položaj precej spremenil: v današnjih koprodukcijah se dogaja, da jim mi nosimo stole in mi prinašamo vodo.«

VASILIJ DRAMATSKI

V zanki

15

— S kom imam čast? — Polkovnik me je gledal z neprikritim nasmeškom.

— Karl Motmiller iz Dölmenhorsta, trgovski potnik. Polkovnik je pokimal z glavo in vprašal:

— Da vas samo mimogrede vprašam, čemu vi, odrasel človek, niste v vojski Reicha?

— Imam slabo srce, razen tega pa sem tudi edini možki v družini in opravljam posle pri družbi.

— Kaj pa imate na sru? — je vprašal navidez neza-interesirano.

— Organska napaka, že od otroških let sèm.

— O-o! — Polkovnik me je sočutno pogledal. — Meni sem, da imate bolezen današnjega časa — arteriosklerozo, v tem primeru bi vam lahko pomagal. Prijatelji mi pošiljajo iz Francije prečudovita zdravila... — Polkovnik je premolknil in vprašal: — Kako vam gre tukaj posel?

— Slabo. Samo zapravljanje denarja in časa.

— Trgovski potniki bi morali imeti tesnejše stike z gestapom, tedaj bi ne imeli takšne smole... Polkovnik se je zasmejal. — Toda preidimo k stvari. Kaj vas zanima?

— Vse kar ima kakšno večjo vrednost...

Bil sem že povsem miren in sem se vrgel v igro, katere konca nisem mogel videti. V tej igri sem imel en sam cilj: da bi mogel s pomočjo gestapovca zvedeti kaj natančnejšega o Ivanu Ivanoviču. Toda kako naj bi to izvedel, še nisem vedel. Glavno o čemer sem tedaj mislil, je bilo: potegniti gestapovca v veliko igro.

— Zlato? Plemeniti kamni? Sem vas prav razumel? — je vprašal polkovnik poslovno.

— Da, posebno to.

— Bržkone ne mistite le na en prstan ali eno zapestnico? — me je polkovnik vprašujoče pogledal.

— Tudi na dve ne.

Po daljšem premoru je polkovnik spet vprašal:

— Kakšna valuta?

— Najboljša: Reichsmarke.

— Mar drugačne kombinacije nimate?

Napravil sem videz, kot da ne razumem, o čem pripoveduje, toda polkovnik je kmalu pojasnil svojo misel:

— Meni bi najbolj ustrezali angleški funti.

— Valuta sovražnikov? — sem se skoraj zmedel.

Polkovnik se je namrščil:

— Slišal sem, da trgovina in politika ne gresta vstric.

Zdaj sem dolgo molčal jaz. Navsezadnje sem vprašal:

— Obsežnost posla?

— Ogromen, — je v hipu odvrnil.

— S čim?

— No, samo zlata je na primer tri kilograme.

— In kamni?

— Eden je unikum, deset jih je srednje velikosti, ostalo pa je bolj drobiž.

Oba dva dolgo molčala.

— Predragi polkovnik, upam da boste razumeli, — sem dejal, — da doma v Dölmenhorstu ne delam angleških funtov in da nosim na pot le valuto tiste dežele, v kateri živim. — Razumevajoče je pokimal z glavo. — In potem, da vam takoj priznam, je razsežnost tega posla tolikšna, da me to malce bega. Jaz sem trgovec manjšega kalibra.

Opazil sem, kako je polkovnikov obraz v hipu ovenel.

— Vendar imam v Hanovru kolega in on ima precej valute, ki vas zanima. Če vam je prav, se povežem z njim po telefonu.

— Kar povežite se, seveda mu ne boste povedali, s kom ste stopili v poslovne stike.

— Toda pri popolnem jamstvu z vaše strani, — sem prijel za misel jaz, — da bo moj kolega iz Hannovra izven nevarnosti kar zadeva značaj valute.

— Brez skrbi. Dajem vam popolno jamstvo. — Polkovnik se je nasmešnil in zamahnil z roko.

— Tedaj vas prosim, da mi daste dva dni časa, da to zadevo uredim.

— V soboto vas čakam ob istem času tukajle. — Polkovnik je vstal, se poklonil meni in gospodarju in odšel. Trgovec je stekel za njim, da bi ga pospremil.

— To je zanesljiv posel! — je dejal trgovec, ko se je vrnil.

— Gestapo je gestapo, — sem rekel, — Vi seveda pri tem ničesar ne tvegate, toda kdo more reči, da ne bi ta polkovnik potem poslal v Moabit mene in mojega kolega iz Hannovra?

— Le kaj vam pride na misel, — je dejal trgovec ognjevit. — Že dolgo časa se smuka okoli mene, in marsikakšno kupčijo sva že sklenila. Zanesite se na moj instinkt: on je človek, ki ima blago in ki hoče napraviti dober »kšeft«. — Trgovcu sem stisnil roko in odšel.

S tovarišem Petrom sva se sešla na povsem drugem kraju, v stanovanju, ki je bilo prav v središču mesta.

Povedal mi je, da so ujeli Ivana Ivanoviča povsem po naključju, bil je v tistem predelu mesta, kjer so bile racije. Tovarišu Petru sem poročal o svojem srečanju z gestapovskim polkovnikom in ga vprašal, ali ne bi kazalo poskusiti prek njega rešiti Ivana Ivanoviča.

Peter me je prosil, naj mu polkovnika opišem. Rad sem ustregetel in napravil sem to z največjo natančnostjo in skrbnostjo.

— Kdo naj bi to bil, — je dejal tovariš Peter zamišljeno in namrščil čelo. — Na gestapu v Vilni so štirje polkovniki, vendar nihče ne ustreza temu opisu. Bržkone vaš polkovnik ni tukajšnji. Če hočete, bom o tem vprašal Mosko. Če bo odgovor pritrdilen, se boste vrnili v mesto.

Preostalo mi ni nič drugega, kakor da se z njim strinjam. Navsezadnje je tovariš Peter tukaj moj predpostavljeni.